

การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ (สมณมิตร)

		ค 371.7 ป418ก 2556
Title: การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์		
ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย		

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๖

การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

		ค 371.7 ป418ก 2556
Title: การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์		
ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		

พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ/สมานมิตร

371.7

ป418ก

16 ก.ย. 57

เลขทะเบียน	5743174
เลขเรียกหนังสือ	ป418ก
วันที่	16 ก.ย. 57

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พุทธศักราช ๒๕๕๖

๙4 34

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดนำ มาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขณอบ

INSTRUCTIONAL SETTINGS CULMINATING IN STUDENTS' LEARNING
AT CHOM PHRA PRACHASAN SCHOOL, CHOM PHRA
DISTRICT, SURIN PROVINCE

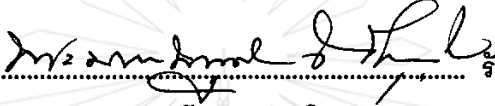

PHRAMAHAPRASERT PARAKUNO/SAMANMIT

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E.2556 (2013)

หัวข้อสารนิพนธ์ : การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
ชื่อนักศึกษา : พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ/สมานมิตร
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร.
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโต,ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ดร.จ่านง กมลศิลป์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร.)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผศ.ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์)

..... กรรมการ
(ดร.จรรยา บุญธรรม)

..... กรรมการ
(ดร.จินตนา ศรีสารคาม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
ชื่อนักศึกษา : พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอนก ศิลปนิลมาลย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ดร.อุทัย กมลศิลป์
ปีการศึกษา : ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๓๓๕ คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑) การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

๒) นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ ควรจัดมุมนามหญ้าเพื่อให้พักผ่อน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

Thesis Title : Arrangements of School Surroundings Culminating in Students' Learning Achievements at Chomphraprachasan School, Chom Phra District, Surin Province

Student's Name : Phramaha Prasert Parakuno

Department : Education Administration

Advisor : Asst. Prof. Dr. Anek Silpanilmalaya

Co-Advisor : Dr. Uthai Kamonsin

Academic Year : B.E. 2556/2013

ABSTRACT

The thesis's objectives were to: 1) explore arrangements of school surroundings culminating in students' learning achievements at Chomphraprachasan School in Surin province's Chom Phra district, 2) compare their opinions on arrangements of learning surroundings, resting upon differences in their genders, year classes and learning achievement results, and 3) examine their suggestions on arrangements of school surroundings culminating in their learning achievements. The sampling group, set by Krejcie's and Morgan's table, comprised 335 students. The research instrument was the five-rating-scale questionnaire. The statistical tools for computing data included descriptive statistics of frequency, percentage, mean and standard deviation, and referential ones of t-test and F-test (One-way ANOVA).

Research's results were found as follows:

1) Arrangements of school surroundings culminating in students' learning achievements at their school were rated above average in the overall aspect three aspects. Three aspects, ranked in descending order of a mean, included: curriculum and instruction surroundings, management surroundings, and physical surroundings.

2) Students with differences in their genders and year classes had analogous opinions on arrangements of their school surroundings in the overall aspect; whereas those with difference in learning achievement results had varying opinions in the overall aspect, with statistically significant difference at .05.

3) Students suggested arrangements of school surroundings for their learning achievements at their school in descending order of first three frequencies that school administrators should: 1) have corners with small lawns built for students to

take a rest, 2) hold activities for them so that they dare expose self-expression, 3) have activities held to reinforce their strong relationship with surrounding communities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์” สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตาจาก พระราชปรีดี วิมล รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่ได้เปิดสอนหลักสูตรศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษา จึงขอกราบเรียนขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปนิลมาลย์ ดร.อุทัย กมลศิลป์ ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เมตตา เสียสละเวลาเพื่อให้ความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ ดร.จ่านง กมลศิลป์ ประธานกรรมการสอบ ดร.จรูญ บุญธรรม และ ดร.จินตนา ศรีสารคาม กรรมการสอบ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบพระคุณ นายสุพัฒน์ โพธิ์สาร นางศิวพร นิลเนตร นางสุพิชา เสริมศิริ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอบคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ด้วยดี และขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุด/บรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ทุกท่านที่อนุเคราะห์ และให้ความสะดวกในการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้คำชี้แนะ และบริการด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยจึงขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ช่วยเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งให้กับผู้วิจัย คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเป็นเครื่องแสดงความกตัญญูกตเวทิตา เพื่อบูชาแต่ บูรพาจารย์ พระคุณบิดามารดา และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การศึกษาบรมสั่งสอน สติปัญญาและคุณธรรมเป็นเครื่องนำสู่ความสำเร็จครั้งนี้

พระมหาประเสริฐ ปาร์คุณ (สมานมิตร)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
สมมติฐานของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๓
๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม.....	๕
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน.....	๘
สภาพทั่วไปของพื้นที่วิจัย.....	๔๔
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๘
สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	๕๖
๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๗
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	๕๗
เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	๕๗
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๕๘
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	๕๙
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๐
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	๖๑
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๒
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๒
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๓
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๔
๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๘๗
สรุปผล.....	๘๘
อภิปรายผลการวิจัย.....	๙๐
ข้อเสนอแนะ.....	๙๒
บรรณานุกรม.....	๙๔
ภาคผนวก.....	๙๙
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	๑๐๐
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	๑๐๒
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๐๖
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	๑๐๘
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	๑๑๔
ภาคผนวก ฉ ตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (R.V.Krejcie and D.W. Morgan).....	๑๑๖
ประวัติผู้วิจัย.....	๑๒๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๒.๑	จำนวนครู – อาจารย์ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์จำแนกตามกลุ่มสาระกลุ่มการเรียนรู้และวุฒิการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๕.....	๔๗
๒.๒	จำนวนห้องเรียน/นักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๕.....	๔๗
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น.....	๕๘
๔.๑	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	๖๔
๔.๒	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้น.....	๖๔
๔.๓	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามผลการเรียน.....	๖๕
๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน.....	๖๖
๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมและรายข้อ.....	๖๗
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมและรายข้อ.....	๖๘
๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมและรายข้อ.....	๖๙
๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	๗๐
๔.๙	แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	๗๐
๔.๑๐	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวม จำแนกตามเพศ.....	๗๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น.....	๗๖
๔.๒๑ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น.....	๗๖
๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น.....	๗๗
๔.๒๓ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น.....	๗๗
๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๗๘
๔.๒๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๗๘
๔.๒๖ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different).....	๗๙
๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๐
๔.๒๘ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๑
๔.๓๐ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้าน สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๑
๔.๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผล ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัด สุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน ด้วยวิธีการ ของ L.S.D. (Least-Significant Different).....	๘๒
๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๓
๔.๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้าน สิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน.....	๘๓
๔.๓๔ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผล ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัด สุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน ด้วย วิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different).....	๘๔
๔.๓๕ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ.....	๘๕
๔.๓๖ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทาง วิชาการ.....	๘๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

๔.๓๗ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการ
บริหาร.....

๘๖

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้า

๒.๑ แสดงสรูปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....

๕๖

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีเป้าหมาย คือ การสร้างคนให้เป็นผู้มีชีวิตที่ดีงาม โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จะทำให้คนมีความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพต่าง ๆ จนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในทางสร้างสรรค์และเกื้อกูลแก่สังคม การศึกษาจึงมีความสำคัญในการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต บำเพ็ญกิจกรรมแก่สังคมและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพของคนให้บรรลุตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมีกระบวนการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่พึงประสงค์จะต้องมีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้สนับสนุนผู้เรียนทุกคนได้พัฒนาตามศักยภาพ มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจากปัญหาจริง ประสบการณ์จริงตามธรรมชาติ เชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตซึ่งจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดใคร่ครวญ ได้ศึกษาแสวงหาความรู้ ความจริงด้วยตนเอง ได้ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างฉลาด รวมทั้งได้ร่วมทำงานกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคม นอกจากนี้สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับบทเรียน สถานที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนบุคลากรทุกคนในโรงเรียนล้วนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความไว้วางใจ ความศรัทธา ความเชื่อมั่น จำเป็นต้องประสานและร่วมมือเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^๑

สภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญและมีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน จึงส่งผลให้เกิดแนวความคิดการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ซึ่งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๕๐ มีการดำเนินงาน ๔ ด้านคือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริการการศึกษา^๒ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาก็คือแนวทางในการปฏิรูปสภาพแวดล้อม เช่น เพื่อให้มีอาคารเพียงพอและมีบริเวณที่ร่มรื่นน่าอยู่อาศัย ตลอดจนการใช้สถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้เต็มที่ ซึ่งผลการปฏิบัติจะออกมาเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน^๓ นอกจากนี้

^๑กรมวิชาการ, คู่มือการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเรื่องอุทยานการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙), หน้า ๓.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๙.

^๓สุบิน รัตนศิลา, การปฏิรูปการศึกษา ใน สารพัฒนาหลักสูตร, ๑๖ (๑๒๘) : ๔๕-๔๗ ; มกราคม - มีนาคม ๒๕๔๐.

ยังเน้นให้สถานศึกษามุ่งจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น ให้นักเรียนได้รู้จักสภาพจริงและเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด

สภาพแวดล้อมทางการศึกษาทั้งปวงทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งของ เครื่องเรือน อาคาร ชุมชน ฯลฯ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นระบบเปิด มีความต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ไม่มีขอบเขตทั้งทางกายภาพและทางเวลา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งกล่าวว่าเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม ส่งเสริมสภาพแวดล้อม สร้างสภาพแวดล้อม และใช้สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามความต้องการ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๓.๒ นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๓.๓ นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๒,๖๐๐ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

- ๑) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
- ๒) ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ
- ๓) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบผลการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกัน เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

๑.๕.๔ ทำให้สามารถทราบผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเสนอหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนส่งเสริมสนับสนุนและเป็นแนวการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อความเป็นระบบ ระเบียบ สะดวกในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน มีตัวบ่งชี้ ๓ องค์ประกอบคือ

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างจะมองเห็นเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ก้าวเข้าสู่รั้วโรงเรียนสามารถมองเห็นได้ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายในนอกห้องเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ หมายถึง บรรยากาศการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียนตลอดจนการจัดบริเวณเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการและประสบการณ์ที่นำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

การจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหาร หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยอาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เขต ๓๓ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยจำแนกออกเป็น เพศ ระดับชั้น และผลการเรียน

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ โดยจำแนกออกเป็น ๒ เพศ คือ ๑) เพศชาย และ ๒) เพศหญิง

ระดับชั้น หมายถึง ชั้นของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยจำแนกออกเป็น ๒ ชั้น คือ ๑) มัธยมศึกษาตอนต้น และ ๒) มัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการเรียน หมายถึง ผลการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยจำแนกออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔) ๒) ดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙) และ ๓) ดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)

ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อเสนอแนะของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้สรุปเนื้อหาสาระเรียงลำดับหัวข้อดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
- ๒.๓ สภาพทั่วไปของพื้นที่วิจัย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๑ ความหมายของสิ่งแวดล้อม

“สิ่งแวดล้อม” หมายถึง สิ่งที่อยู่โดยรอบหรือปะปนกันของสภาพภายนอกและภายในที่มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต มิใช่เพียงเป็นรูปธรรมเท่านั้น วัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยม ก็มีผลผูกพันความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและกิจกรรม ของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งเรียกว่า เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือเป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรมด้วย ดังนั้นสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ จึงต้องรวมทั้งสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมเข้าไว้ด้วย มีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมหลายทางดังนี้

วินัย วีระวัฒนานนท์ กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการทางการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีอยู่โดยรวมทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงความสัมพันธ์ ระหว่างประชากร มลภาวะ ทรัพยากร การคมนาคม การวางแผนเกี่ยวกับเมืองและชนบทกับสิ่งแวดล้อมมนุษย์”^๑

ทิพย์ประภา บุญบรรเจิด กล่าวไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึงกระบวนการทางการศึกษา เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนได้ตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้มีการรับผิดชอบ ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาและรักษาระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาชีวิต”^๒

^๑วินัย วีระวัฒนานนท์, กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๒๑.

^๒ทิพย์ประภา บุญบรรเจิด, สิ่งแวดล้อมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๘), หน้า ๑๗.

มีชัย วรสายัณต์ กล่าวไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ภูเขา และที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ถนน สะพาน โรงงานอุตสาหกรรมทั้งที่มองเห็นและไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ”^๓

ธงชัย ชิวปรีชา กล่าวไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึง สรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเราแบ่งออกเป็น ๒ องค์ประกอบใหญ่ คือสิ่งแวดล้อมชีวภาพ ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก อีกองค์กรหนึ่งคือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพได้แก่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติคือ ดิน น้ำ อากาศ แสง และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น”^๔

ศิริพร หงส์พันธุ์ กล่าวไว้ว่า “สิ่งแวดล้อม หมายถึงกระบวนการให้การศึกษอย่างหนึ่งที่มีมุ่งสอนให้นักเรียนเกิดความรู้ ความสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมโดยให้ผู้เรียนเกี่ยวกับแนวคิดหลัก เพื่อพัฒนาทักษะและเจตคติ ให้เกิดความเข้าใจและซาบซึ้งถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และฝึกให้มนุษย์รู้จักคิด ตัดสินใจให้มีการแสดงออกที่เหมาะสม”^๕

สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมในความหมายกว้าง ๆ คือ สรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเราประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ มีผลต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งที่เห็นได้เร็วและและมีผลแสดงให้เห็นภายหลัง ในความหมายที่แคบลงมา สิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ประชากร การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ภูเขา แร่ธาตุการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ตลอดจนถึง เอกลักษณะและสมบัติทางวัฒนธรรมซึ่งสามารถเห็น ได้ชัดในรูปของศิลปกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และกิจกรรม ที่สืบทอด ความมีชีวิตจาก อดีตถึงปัจจุบันในรูปกิจกรรมท้องถิ่นต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมอาจแยกออกเป็นลักษณะกว้างๆ ได้ ๒ ส่วน คือ

๑. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากร ทุกประเภท

๒. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนเมือง สิ่งก่อสร้างโบราณสถาน ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม เป็นต้น

๒.๑.๒ ประเภทของสิ่งแวดล้อม

วินัย วีรพัฒนานนท์ กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท กล่าวไว้ดังนี้

^๓มีชัย วรสายัณต์, มนุษย์และสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้า, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^๔ธงชัย ชิวปรีชา, วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , ๒๕๔๐), หน้า ๒.

^๕ศิริพร หงส์พันธุ์, การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน, (สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๐.

๑) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทดังนี้

สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ต้นไม้ สัตว์ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวต่าง ๆ ตลอดจนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเอง ตามธรรมชาติ เช่น ฝนตก พายุพัด พายุฟ้าผ่า ลมชนิดต่าง ๆ หิมะ น้ำท่วม แผ่นดินไหว

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ ดัดแปลง ปรุงแต่ง ธรรมชาติให้ผิดแผกแปลกออกไป

๒) สิ่งแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ จริยธรรม ประเพณี ค่านิยมศาสนา เป็นส่วนสำคัญ ที่มีผลต่อการเลือกดำเนินชีวิตของคนในสังคม และการตัดสินใจในปัญหาต่างๆโดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ ดังนี้

สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่นดิน น้ำอากาศ แสงแดด ป่าไม้ สัตว์ สามารถแบ่งย่อยออกไปได้อีก ๒ ประเภท

สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเป็นสิ่งมีชีวิตซึ่งได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช สิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาจเป็นรูปทรงแปลกๆ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุกรรม ของสิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจมีรูปร่างแปลกๆ แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิด อากาศ แสงสว่าง เป็นต้น

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ อาจเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ เช่น วัฒนธรรมประเพณีความเชื่อ

๒.๑.๓ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

วิชัย เทียนน้อย และประชา อินทร์แก้ว ได้กล่าวว่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม มีดังต่อไปนี้

๑. การดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากความแตกต่างกันของสภาพแวดล้อมจึงเป็นผลให้วิถีของประชากรที่กระจุกกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกแตกต่างกัน

๒. การตั้งถิ่นฐานของประชากร ประชากรของโลกจะอาศัยอยู่ตามบริเวณต่างๆ ที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะสม

๓. ที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยมนุษย์สร้างขึ้นในส่วนต่างๆ ของโลกจะสะท้อนให้เห็นผลแห่งความพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์รวมทั้งมรดกทอดทอดของสังคมที่สืบทอดกันมา จนกลายเป็นประเพณีการสร้างที่อยู่อาศัย

๔. กิจกรรมทางการเมือง หน่วยการเลือกตั้งการจัดการกระจายอยู่ในส่วนต่างๆ ของโลกจะรวมตัวกันเป็นหน่วยเดียวกันจะต้องมีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกัน

๕. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ จะทำให้มนุษย์แต่ละภูมิภาค มีขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม ระเบียบและข้อบังคับทางสังคม คตินิยมทางศาสนา การแต่งกายแตกต่างกัน^๑

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรตระหนักและเสริมสร้างให้เกิดขึ้น เพราะโรงเรียนที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีจะทำให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุน สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของ เรียนและทำงานร่วมกันอย่างเต็มที่และมีความสุข

๒.๒.๑ ความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ปรีชา วิทโคโต กล่าวว่า คำว่า “การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา” ประกอบด้วยคำหลักสามคำ ได้แก่ การจัด สภาพแวดล้อม และการศึกษา เป็นวิธีการในการจัดสร้าง จัดหาการปรับปรุง และการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อม เป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้เรียน และส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม

การศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย รวมความหมายทั้งสามคำ หลักจะให้ความหมายรวมว่าการจัดสร้าง จัดหาการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตภาพ และสังคมในกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตามหลักสูตรกำหนด^๒

ณรงค์ ณ เชียงใหม่ สภาพแวดล้อมหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเราและสภาพแวดล้อมมาจากคำว่า “สิ่งแวดล้อม” (Environment) รากศัพท์มาจากภาษาฝรั่งเศส Environ แปลว่า Around ฉะนั้น Environment จึงหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ล้อมรอบตัวเราทั้งสิ่งที่มีชีวิต และสิ่งที่ไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นสสารและพลังงานซึ่งอาจได้แก่ธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรา คือ ดิน น้ำ อากาศฟ้า ภูเขา ฯลฯ และ สิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นมา เช่น ถนน บ้านเรือน ที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรมและประดิษฐ์กรรมด้านวัตถุ ได้แก่ รถยนต์ เรือยนต์ ผงซักฟอก ถุงพลาสติก เป็นต้น มนุษย์นอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมแล้ว การกระทำ ของมนุษย์ยังมีผลในการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ และในทำนองเดียวกัน สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นก็จะมีผล

^๑วิชัย เทียนน้อย และประชา อินทร์แก้ว, การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐), หน้า ๒๐.

^๒ปรีชา วิทโคโต, สัมมนาการวิจัยและทฤษฎีทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๑๑.

โดยตรงต่อความเป็นอยู่ และคุณภาพของชีวิตมนุษย์ ดังนั้นสิ่งแวดล้อมที่ดีก็คือสิ่งแวดล้อมที่ทำให้สิ่งที่มีชีวิตมีสุขภาพ อนามัยทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคมดี”^{๙๙}

ปรีชา พัทธกุลนนท์ สิ่งแวดล้อม หมายถึง “ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราที่เราสามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของสิ่งมีชีวิตไม่ว่าพืช สัตว์ หรือคน”^{๑๐๐}

วินัย วีระวัฒนานนท์ กล่าวว่า “สิ่งแวดล้อมหมายถึง กระบวนการทางการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่มีอยู่โดยรวมทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงความสัมพันธ์ ระหว่างประชากร มลภาวะ ทรัพยากร การคมนาคม การวางแผนเกี่ยวกับเมืองและชนบทกับสิ่งแวดล้อมมนุษย์”^{๑๐๑}

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจับต้องและมองเห็นได้ และนามธรรม เช่น วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน”^{๑๐๒}

ธเนศ ขำเกิด ได้ให้ความหมายของบรรยากาศในโรงเรียนและความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ได้กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า “บรรยากาศ” กับ “สิ่งแวดล้อม” จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน กล่าวคือ บรรยากาศของโรงเรียน เป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล ถ้าเป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนดีก็จะส่งผลให้บุคลากรในโรงเรียนเกิดความรัก ความผูกพัน ความพอใจ ความอบอุ่น ความรู้สึกเป็นเจ้าของ”^{๑๐๓}

๒.๒.๒ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

โกวิท วรพิพัฒน์ เห็นว่า “บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนจะมีส่วนเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ โรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบง่าย สดชื่นสงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุ อาคารสถานที่ซึ่งได้รับการดูแลให้มีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพล ทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจ

^{๙๙}ณรงค์ ณ เชียงใหม่, การพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครู, (กรุงเทพฯ - มหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๓๕), หน้า ๓๔.

^{๑๐๐}ปรีชา พัทธกุลนนท์, รายงานการดำเนินงานพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เชียงแสนวิทยานิมิต จังหวัดเชียงราย, (เชียงราย : โรงเรียนเชียงแสนพิทยาคม, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒.

^{๑๐๑}วินัย วีระวัฒนานนท์, กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา, อ้างแล้ว, หน้า ๑๒๑.

^{๑๐๒}สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, รายงานสถานภาพสิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๒.

^{๑๐๓}ธเนศ ขำเกิด, การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการวางแผนเป็นทีม, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๓๓), หน้า ๑๘.

แจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบเรียบร้อย และรักความร่มรื่นไปด้วย ถือว่าคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้เป็นอันมาก”^{๑๔}

ธเนศ ขำเกิด มีความเห็นว่า “โรงเรียนซึ่งมีบรรยากาศที่ดีจะทำให้ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุนใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของและอยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศที่ไม่ดีจะทำให้สมาชิกเกิดความเบื่อหน่าย ห่างเหิน ว่าเหว และไม่อยากมาโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลในการเสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ได้”^{๑๕}

ณรงค์ กาญจนานนท์ กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วยผู้บริหารโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนเป็นทั้ง “คนเก่ง” และ “คนดี” จึงจำเป็นที่จะต้องมุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นประการสำคัญ ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อตัวนักเรียนแล้ว ยังมีผลต่อการบริหารบุคลากรในโรงเรียนด้วยบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยกลมเกลียวความรู้สึกของบุคคลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน ซึ่งความรู้สึกที่ดีต่อกันจะช่วยสร้างความเข้าใจกัน ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้การบริหารเกิดความคล่องตัว โรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ^{๑๖}

ทองคุณ หงส์พันธ์ กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กนักเรียนหลายประการ คือ

๑. พัฒนาการทางร่างกาย โรงเรียนที่มีสนามกีฬาและสถานที่พักผ่อนพอเพียงและถูกหลักวิชา จะช่วยพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็กได้เป็นอย่างดี สิ่งแวดล้อมที่ดีไม่มีมลภาวะต่างๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีสุขาภิบาลที่ดี มีโภชนาการที่เหมาะสมล้วนแต่มีผลต่อพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก และขจัดอุบัติเหตุทั้งหลายที่จะเกิดแก่นักเรียนได้

๒. พัฒนาการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นทั้งสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมที่ดี คือ สิ่งจูงใจให้เด็กนักเรียนอยากเรียน

๓. พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงามสะอาด สะดวกสบาย และน่าสนใจ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสภาพอารมณ์ จิตใจของนักเรียนทั้งสิ้น

^{๑๔}โกวิท วรพิพัฒน์, “มาสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนกันเถอะ”, มิตรครู, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๓๓) : ๓๓-๓๕.

^{๑๕}ธเนศ ขำเกิด, “การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน”, มิตรครู, ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๘ (เมษายน ๒๕๓๓) : ๔-๖.

^{๑๖}ณรงค์ กาญจนานนท์, “รายงานการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยม ศึกษา”, (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนเทพศิรินทร์, ๒๕๔๖), หน้า ๕-๖.

สภาพแวดล้อมที่ดี มีผลต่อสุขภาพจิตของเด็กนักเรียน และจะนำไปสู่พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจที่พึงประสงค์ได้

๔. พัฒนาการทางด้านสังคม สภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี มีส่วนหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กนักเรียน โรงเรียนสะอาด สวยงาม มีระเบียบเด็กนักเรียนจะถูกหล่อหลอมให้เป็นคนรักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความมีระเบียบวินัยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีบรรยากาศของกัลยาณมิตร มีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน เสียสละร่วมมือสิ่งเหล่านี้ ย่อมสร้างสรรคิให้เด็กเป็น “คนดีและพลเมืองดี”^{๑๓}

กรมสามัญศึกษา เชื่อว่า สภาพแวดล้อมที่ดี เป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งทางด้านความรู้ ความคิด คุณธรรม และจริยธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ มีผู้กล่าวว่าครูอาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ ครูที่พูดได้และครูที่พูดไม่ได้ แต่ครูที่พูดไม่ได้มักได้รับการกล่าวถึงน้อย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนถือว่าเป็นครูที่พูดไม่ได้ เชื่อว่าโรงเรียนที่สะอาด ร่มรื่น เรียบร้อย สดชื่น สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวาวัสดุอาคารสถานที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพล ทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวย รักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย และรักความร่มรื่นไปด้วย ถือว่าคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตร อันจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียนโดยครูประเภทพูดไม่ได้นี้ได้เป็นอย่างมาก จึงเห็นเป็นการสมควรที่ โรงเรียนจะต้องพยายามจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อประโยชน์ในการที่เด็กจะได้พัฒนาให้เต็มความรู้ความสามารถ^{๑๔}

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่า สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะจัดในห้องเรียน หน้าห้องเรียน บริเวณโรงเรียนหน้าบริเวณโรงเรียน รวมไปถึงรอบ ๆ โรงเรียนล้วนมีผลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ต้งามให้เกิดขึ้นภายในต่อผู้เรียนทั้งสิ้น เช่น การที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนที่สะอาดทาสีอ่อนโยน แสงนุ่มนวลมีต้นไม้ กระจก มีรูปภาพที่ดูแล้วสบายใจ มีซุ้มหรือมุมสงบ ได้หาความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีความคุ้นเคยกับความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เกิดความเชื่อมั่น มีความรักและไม่อยากให้ห้องเรียนและโรงเรียนสกปรก เกิดความเคยชินกับความสะอาดความสวยงาม ความเป็นระเบียบน่าอยู่ที่โรงเรียน จนซึมซับสิ่งที่ดีๆ ที่ได้รับ เกิดความรับผิดชอบและมีวินัยในตนเองจนสามารถถ่ายโอนประสบการณ์เหล่านี้เชื่อมโยงสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน^{๑๕}

^{๑๓}ทองคุณ หงส์พันธ์, คู่มือการพัฒนาสถานศึกษาด้านอาคารสถานที่, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔.

^{๑๔}กรมสามัญศึกษา, การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๗), หน้า ๒๖.

^{๑๕}กรมวิชาการ, กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘), หน้า ๑๓.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวว่า สร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพซึ่งโรงเรียนจะมีคุณภาพเยี่ยม^{๒๐}

พรชัย สมพงษ์พันธ์ ได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่า ต้องคำนึงถึงหลัก ๔ ประการ คือ

๑. ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ หมั่นตรวจสอบอาคารเรียนและสภาพแวดล้อมมีป้ายจราจรจัดอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ
๒. ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ต้องดำเนินการในเรื่องคุณภาพของน้ำดื่ม ควบคุมการจัดอาหารกลางวัน ห้องน้ำมีความสะอาด
๓. มีความร่มรื่น สวยงาม สะดวกสบาย โดยตกแต่งอาคารสถานที่ บริเวณสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
๔. ความเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย เช่น การจัดโต๊ะเรียนให้พอดีกับขนาดร่างกาย^{๒๑}

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมที่สะอาด และปลอดภัย หมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยบริเวณศูนย์เด็กเล็กที่สภาพแวดล้อมภายใน ภายนอกอาคาร สะอาด และปลอดภัย ห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาดปลอดภัยถูกสุขลักษณะ นอกจากนี้มีการระบายอากาศดี แสงสว่างเพียงพอ เครื่องเล่นเครื่องใช้สำหรับเด็ก สะอาดเพียงพอ รวมถึงมาตรการรักษาความปลอดภัยและการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค

๒.๒.๓ องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา ได้กำหนดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ๓ ประเภท ดังนี้

๑. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุทั้งหลาย เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องประกอบ ครุภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สิ่งมีชีวิตถึงลักษณะสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดีได้แก่ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก ฯลฯ การที่จะจัดสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้นๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ก็ควรอยู่ภายใต้หลักการของ “การร่วมคิดร่วมทำ” ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียน ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและครูอาจารย์ควรยอมรับว่า นักเรียนทุกคนมี

^{๒๐}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ปฏิรูปการเรียนรู้สำคัญที่สุด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓), หน้า ๓๑-๓๒.

^{๒๑}พรชัย สมพงษ์พันธ์, อ้างแล้ว, ๒๕๔๖, หน้า ๑๕.

ความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพัน และปรารถนาดีต่อโรงเรียนภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครู-อาจารย์

๒. สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศทางการเรียนการสอน ทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ และประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุก เรียนสนุก ครูรักเด็กเด็กรักครู ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัวและหวาดผวาวิตกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “อยากมาโรงเรียน” การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์ ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเองให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่มช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

๓. สิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้มีการปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันของบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ลักษณะการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่วิธีการกำหนดนโยบาย ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหามากำหนดเป็นนโยบาย ในการแก้ปัญหาและพัฒนางานของโรงเรียน การมอบหมายงานแล้วติดตามดูแล ช่วยเหลือ งามไฉ่ ดูแลความเหน็ดเหนื่อย ยกย่องชมเชย มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการไว้หลาย ๆ รูปแบบ การจัดบรรยากาศทั้งทางกายภาพวิชาการและการบริหารการจัดการ ต่างก็เอื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งโรงเรียนควรตระหนักและสร้างเสริมให้เกิดขึ้นเพื่อให้โรงเรียนเป็นวิมานที่น่าอยู่น่าเรียนแล้วทุกคนจะอยู่อย่างมีความสุข^{๒๒}

๒.๒.๔ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

กรมสามัญศึกษาได้กำหนดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ๓ ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ สิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ซึ่งสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

๑) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ เป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างจะมองเห็นเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ก้าวเข้าสู่รั้วโรงเรียนสามารถมองเห็นได้ ได้แก่

๑. บริเวณโรงเรียน เช่น รั้ว ถนน สนาม ต้นไม้ ดอกไม้ สวนหย่อม ที่พักผ่อนสนามกีฬา สถานที่นันทนาการ สาธารณูปโภค สระน้ำ ถังขยะ ฯลฯ

^{๒๒} กรมสามัญศึกษา, การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๘.

๒. อาคารเรียน อาคารประกอบและอาคารอื่นๆ เช่น อาคารชั่วคราว โรงฝึกงานโรงอาหาร หอประชุม บ้านพักครู บ้านพักภารโรง ห้องน้ำ ห้องส้วม ฯลฯ

๓. ห้องเรียนและห้องประกอบอื่นๆ เช่น ห้องผู้บริหาร ห้องพักครู ห้องแนะแนวห้องพยาบาล ห้องทะเบียนวัดผล ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ ห้องจริยธรรม ฯลฯ

เครื่องชี้วัดสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่ดี ได้แก่ การมีสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ มีความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม มีการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับหรือสิ่งอื่นๆ มีที่เรียนที่พักผ่อน สถานนันทนาการ น้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนห้องต่างๆ

เครื่องชี้วัดสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่ดี ได้แก่ การมีสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ มีความสะอาด สดชื่น ร่มรื่น สวยงาม มีการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับหรือสิ่งอื่นๆ มีที่เรียนที่พักผ่อน สถานนันทนาการ น้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องต่าง ๆ มีการตกแต่งภายในให้สวยงาม มีขนาดพื้นที่และแสงสว่างเพียงพอในการใช้ มีผู้รับผิดชอบดูแลรักษา เป็นต้น

กระบวนการจัดสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ เป็นเรื่องของแต่ละโรงเรียนที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการความจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคลากรภายในโรงเรียนนั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันของทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าที่ผู้บริหารและครูควรมีความรู้สึกละเอินว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรักความผูกพันและปรารถนาดีต่อโรงเรียน ดังนั้น จึงควรเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจ วางแผนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนภายใต้การนิเทศ และนำของผู้บริหารโรงเรียนและครู^{๒๓}

กรมวิชาการ ให้แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและค่านิยมว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุประสงค์ได้ สัมผัสได้ และสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนที่สำคัญมีดังนี้

๑. พื้นที่และบริเวณโรงเรียนต้องมีพื้นที่เพียงพอแก่การใช้ประโยชน์ต่างๆไม่เป็นหลุมเป็นบ่อรับแสงสว่างจากธรรมชาติได้มาก มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ให้เกิดความสวยงาม และมีรั้วโดยรอบ

๒. อาคารเรียนและสิ่งก่อสร้าง ตัวอาคารเรียนควรหันด้านหน้าของอาคารไปทางทิศที่รับลมได้สะดวก แสงแดดหรือฝนไม่รบกวนมากนัก ภายในห้องเรียนควรใช้สีเย็นตา ตกแต่งด้วยรูปภาพให้สวยงามอยู่เสมอ สำหรับอาคารประกอบ เช่น อาคารอเนกประสงค์โรงอาหาร จะต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นประการสำคัญ อากาศถ่ายเทได้ดี

^{๒๓} ธเนศ ขำเกิด, การจัดโรงเรียนเสมือนหนึ่งเป็นบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓), หน้า ๓-๗.

๓. ห้องเรียนและเครื่องใช้ในห้องเรียน การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ไม่ควรจัดแบบติดกับพื้นห้องเรียนตายตัวต้องให้สามารถเคลื่อนที่ได้เพื่อความเหมาะสมต่อการจัดกลุ่มหรือต้องการใช้ห้องเรียนเพื่อประโยชน์อย่างอื่น การจัดแถวของโต๊ะเรียนต้องจัดให้มีช่องว่าง ระหว่างแถวเพียงพอที่จะเดินผ่านไปมาได้โดยสะดวก

๔. การถ่ายเทอากาศและแสงสว่างห้องเรียนจะมีความร้อนความชื้นและกลิ่น ถ้าห้องเรียนมีการระบายอากาศไม่ดีพอจะทำให้ร้อนอบอ้าวมีกลิ่นไม่ดี และทำให้นักเรียนไม่กระปรี้กระเปร่าและอาจจะทำให้เกิดการติดต่อกันของโรคได้โดยง่าย ต้องจัดให้มีช่องลม หน้าต่างประตู และมีพื้นที่สำหรับการถ่ายเทอากาศอย่างพอเพียง ตัวอาคารเรียนไม่ควรตั้งอยู่ในที่มีสิ่งกีดขวางทางลมห้องเรียนควรมีแสงสว่างพอเพียงแก่การเรียนการสอนหากแสงสว่างมีน้อยหรือมากเกินไปจะทำให้เกิดผลเสียแก่สายตาของเด็กนักเรียน ความเข้มของแสงสว่างในห้องเรียนที่สามารถอ่านหนังสือได้อย่างสบายสายตาควรมีค่าประมาณ ๓๐ ฟุต แกร์เทียน ส่วนห้องเรียนที่ใช้ทำการฝีมือหรืองานอื่นที่ใช้สายตามากๆ ควรมีความเข้มของแสง ๕๐ ฟุตแกร์เทียนขึ้นไป

๕. เสียง ห้องเรียนที่ดีต้องออกแบบให้สามารถป้องกันเสียงดังรบกวนได้ เสียงดังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน เด็กนักเรียนจะขาดสมาธิฟังครูสอนไม่ได้ยิน ระดับความดังของเสียงภายนอกอาคารเรียนไม่ควรเกิน ๗๐ เดซิเบล ภายในห้องเรียนไม่ควรมีระดับความดังของเสียงรบกวนเกินกว่า ๓๕-๔๐ เดซิเบล

๖. ห้องพยาบาล เป็นห้องที่จำเป็นจะต้องจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน เพื่อดำเนินงานด้านสุขภาพของนักเรียนห้องพยาบาลควรจัดอยู่ชั้นล่างของอาคารเรียนเพื่อให้นักเรียนใช้ได้โดยสะดวกภายในห้องพยาบาล ควรจัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฐมพยาบาลอย่างครบถ้วน

๗. โรงอาหารโรงเรียนควรจัดให้มีโรงอาหารหรือที่รับประทานอาหารสำหรับนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยจะช่วยฝึกหัดให้นักเรียนได้รู้จักระเบียบในการรับประทานอาหาร สร้างทัศนคติและสุนทรีย์ที่ดีแก่เด็ก การจัดโรงอาหารต้องพิจารณาจัดให้มีโต๊ะอาหารและที่นั่งเพียงพอกับจำนวนนักเรียนจัดให้มีน้ำดื่มใช้ที่สะอาดได้อย่างเพียงพอจัดให้มีภาชนะสำหรับรองรับเศษอาหารที่ถูกสุขลักษณะใช้อย่างพอเพียง มีสภาพดี มีฝาปิดมิดชิดไม่รั่ว ไม่ซึมน้ำ และต้องมีความสะอาดอยู่เสมอ รวมทั้งการจัดให้มีการดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงอาหารด้วย

๘. โรงครัว เป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบหรือปรุงอาหาร โรงเรียนควรคำนึงถึงสถานที่และจัดตั้งเป็นสัดส่วน พื้นห้องต้องทำด้วยวัสดุที่ไม่ดูดซึมน้ำ ประตูหน้าต่างต้องใส่มุ้งลวดตาข่ายเพื่อป้องกันแมลงวันและหนูเข้ามาในห้องครัว มีแสงสว่างเพียงพอ มีระบบการถ่ายเทอากาศได้ดีมีระบบระบายน้ำทิ้ง มีถังขยะสำหรับเก็บเศษอาหารและขยะชนิดอื่นๆ อย่างเพียงพอ มีที่เก็บทั้งอาหารสดและอาหารแห้ง และมีน้ำใช้สำหรับการประกอบหรือปรุงอาหารที่สะอาดมีคุณภาพดีอย่างเพียงพอ

๙. สนาม สนามใหญ่ควรอยู่ด้านหน้าของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นที่สำหรับสอนวิชาพลศึกษาและออกกำลังกายประเภทที่ต้องการเนื้อที่มากๆ เช่น ฟุตบอล รักบี้บอล กายบริหาร เป็นต้น ส่วน

ด้านข้างและพื้นที่ว่างระหว่างอาคารเรียนควรจัดเป็นสนามขนาดเล็ก ๆ เพื่อใช้สำหรับกิจกรรมที่ต้องการเนื้อที่ไม่มากนัก ซึ่งสนามเล็กนั้นควรจัดให้สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักเรียนได้ด้วย สภาพของสนามควรเป็นพื้นที่ราบเรียบไม่มีหลุมหรือบ่อ มีการปลูกหญ้าและดูแลรักษาเป็นอย่างดี ริมขอบสนามควรปลูกต้นไม้ใหญ่ให้เกิดร่มเงาสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน และทำให้เกิดทัศนียภาพสวยงามแก่สถานที่ ควรจัดทำที่นั่งพัก ม้านั่ง และซุ้มเงาไม้เลื้อยไว้ให้นักเรียนได้ใช้เป็นที่พักผ่อน บริเวณริมสนามควรจัดให้มีน้ำสำหรับดื่มและอ่างล้างมือไว้ตามความจำเป็น จัดให้มีถังขยะไว้ตามริมสนามเป็นระยะ ๆ เพื่อความสะดวกในการเก็บและรักษาความสะอาดของสนาม ในกรณีของโรงเรียนประถมศึกษาเครื่องเล่นของเด็กเล็ก เช่น บ่อทราย ชิงช้า ไม้สไล่น้ำ ม้าหมุน ฯลฯ ควรจัดแยกไว้ส่วนหนึ่งต่างหาก โดยจัดรั้วเตี้ยๆ แบ่งขอบเขตไว้และควรจะมีครูหรือนักเรียนโตคอยควบคุมดูแลด้วยเสมอ การตรวจสภาพ การซ่อมแซมและการดูแลรักษาจะต้องกระทำอยู่ประจำเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็กที่เล่นเครื่องเล่นเหล่านั้น

๑๐. น้ำดื่ม น้ำใช้ โรงเรียนทุกแห่งต้องจัดให้มีน้ำดื่มใช้ที่สะอาด ปริมาณพอเพียงสำหรับนักเรียน สำหรับอัตราน้ำดื่มของนักเรียนโดยปกติประมาณ ๑.๕-๔.๕ ลิตร/คน/วัน

๑๑. ส้วมและที่ปัสสาวะ โรงเรียนต้องจัดให้มีส้วมที่ถูกสุขลักษณะให้นักเรียนใช้อย่างพอเพียง โรงเรียนสหศึกษาต้องจัดให้มีส้วมสำหรับนักเรียนหญิงและชายแยกกัน เพื่อให้นักเรียนใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนชายต้องจัดทำที่ปัสสาวะให้พอเพียงแก่จำนวนนักเรียนด้วย

๑๒. การกำจัดขยะมูลฝอย ขยะที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีอยู่ ๒ ชนิด คือ ขยะแห้ง และขยะสด หรือขยะเปียก จำเป็นต้องได้รับการเก็บรวบรวมและกำจัดให้หมดไปอย่างถูกต้อง มิฉะนั้นจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและเชื้อโรค ชาติความเป็นระเบียบเรียบร้อย ชาติความสวยงามไม่น่าดูและจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียน ประชาชนในชุมชนโรงเรียนต้องจัดถังขยะไว้ตามที่ต่างๆ ที่เหมาะสมและสะดวกต่อการทิ้งขยะของนักเรียน ต้องจัดถังขยะให้มีขนาดที่เหมาะสมและจำนวนมากพอ ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมีถังขยะสำหรับใส่เศษกระดาษหรือขยะแห้งต่างๆ

๑๓. การกำจัดน้ำโสโครก โรงเรียนต้องจัดทำรางระบายน้ำไว้เพื่อระบายน้ำฝน ออกนอกบริเวณโรงเรียน โดยอาจจะต่อรางระบายน้ำฝนจากบริเวณภายในโรงเรียนลงสู่ที่ลุ่มหรือแหล่งน้ำส่วน การกำจัดน้ำทิ้งหรือน้ำโสโครกที่มีสารละลายและความสกปรกต่างๆ ปะปนอยู่ต้องมีระบบรวบรวมน้ำทิ้ง โดยจัดทำเป็นท่อน้ำทิ้งหรือรางระบายน้ำโสโครกของโรงเรียน โดยเฉพาะเพื่อระบายน้ำทิ้งลงสู่ท่อรับน้ำโสโครกสาธารณะ ถ้าไม่มีท่อระบายน้ำโสโครกสาธารณะก็ต้องระบายน้ำทิ้งดังกล่าวไปยังแหล่งกำจัดน้ำโสโครกที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

๑๔. การรักษาความสะอาดและการดูแลรักษา สิ่งที่โรงเรียนต้องเอาใจใส่รักษาความสะอาดอยู่เสมอเป็นประจำคือบริเวณโรงเรียนและสนาม ห้องเรียนและอาคารเรียน อุปกรณ์และเครื่องใช้ในการเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ ตู้หนังสือ ฯลฯ เครื่องสุขภัณฑ์ต่างๆ เช่น ที่เก็บน้ำ

ห้องน้ำห้องส้วม อ่างล้างมือ อ่างน้ำพุ ถังขยะ ฯลฯ โรงอาหารและโรงครัว เรือนนอน และหอพัก (ถ้ามี) ท่อน้ำโสโครกหรือระบบระบายน้ำ และทางเดินเท้าภายในบริเวณโรงเรียน^{๒๔}

กรมสามัญศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างความร่มรื่น สดชื่น และสวยงาม โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียน ได้ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ของตนเอง อาจเชิญบุคลากรผู้มีชื่อเสียงในชุมชนมาร่วมปลูกด้วย บางโรงไม่สามารถปลูกต้นไม้ได้ ก็อาจนำไม้ดอกไม้ประดับมาตกแต่งสร้างซุ้ม สร้างศาลาที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้เกิดความร่มรื่นสดชื่น และสวยงามดังกล่าว

๒. การเสริมสร้างความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย คือ การจัดสภาพให้ดูแล้วสบายตา หยิบก็ง่าย ใช้ก็คล่อง และใช้การได้ดีอยู่เสมอ สภาพดังกล่าวเกิดจากการจัดตกแต่ง อาคารสถานที่ เช่น การตกแต่งอาคารเรียน อาคารชั่วคราว การตัดแต่งสนามหญ้า รั้ว การจัดห้องเรียน ห้องพัก โต๊ะทำงาน การรักษาความสะอาดสิ่งต่าง ๆ การจัดเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ในโรงฝึกงาน เป็นต้น

๓. การเสริมสร้างความสงบ โรงเรียนควรจัดหาสถานที่บางส่วนไว้เพื่อให้ครูและนักเรียนได้เข้าไปใช้ในลักษณะที่มีความรู้สึกเป็นส่วนตัว เป็นตัวของตัวเอง อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่สงบ เช่น มุมสงบในห้องสมุด ห้องจริยธรรม สวนจริยธรรม สวนสงบ เป็นต้น

๔. การสร้างสรรค์ คือ ความคิดในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา ดัดแปลงให้เกิดสิ่งใหม่เช่น การนำกระบอกไม้ไผ่มาทำเป็นถังขยะ การนำหมวกหรืออบมาทำโคมไฟ การดัดแปลงต้นไม้ ให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ เป็นต้น

๕. การเสริมสร้างความมีชีวิตชีวา เป็นการขจัดความซ้ำซากจำเจ ด้วยการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น การจัดสถานที่ทำงานของครู การจัดโต๊ะเรียน การตกแต่งไม้ดอกไม้ประดับการจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

๖. ความเหมาะสมกับสถานที่ เช่น การจัดป้ายประกาศในที่ที่สามารถอ่านได้อย่างสะดวก และทั่วถึง ไม่จัดคอกหรือเล้าสัตว์ไว้ในที่รบกวนการเรียนการสอน เป็นต้น

๗. ความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น คือ การนำทรัพยากรหรือสิ่งของต่างๆ ในท้องถิ่นมาจัดหรือดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ เช่น การใช้ต้นตาล ต้นมะพร้าว มาทำโต๊ะเก้าอี้ ที่พักผ่อนหย่อนใจ การนำหอยมาประดับตกแต่งห้อง และสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

๘. ความสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ เช่น การจัดห้องศิลปวัฒนธรรม การจัดแสดงวัตถุ สิ่งของ หรือภาพที่เป็นประเพณีของท้องถิ่น เป็นต้น

๙. ความประหยัด โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือปัจจัยที่มีอยู่ เช่น ไม่จัดซื้อพันธุ์ไม้ วัสดุ หรือครุภัณฑ์ที่ราคาแพง และดูแลรักษายาก

^{๒๔} กรมวิชาการ, แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และค่านิยม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๓-๖.

๑๐. ความมีเอกลักษณ์ เพื่อความเป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ความภาคภูมิใจในสถาบัน โรงเรียนอาจจัดสิ่งปลูกสร้าง หรือปลูกต้นไม้ ดอกไม้ บางชนิดที่เจตนาให้เป็นสัญลักษณ์หรือเอกลักษณ์ ประจำโรงเรียน

๑๑. ความสะดวกสบาย เช่น การทำทางเดินพร้อมหลังคาระหว่างอาคารเรียน การจัดที่นั่ง ขยะ การบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ การจัดเครื่องใช้ไม้สอย ให้สามารถหยิบง่ายให้คล่อง เป็นต้น

๑๒. ความปลอดภัย โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ให้มีสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย มีการซ่อมแซม บำรุงรักษา ให้มีสภาพใช้งานได้อยู่เสมอ เช่น โตะ เก้าอี้ ประตูหน้าต่าง สวม อาคารสถานที่ เป็นต้น

๑๓. ความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สิ่งของและหรือสถานที่ในโรงเรียน บางครั้งถูกนำมา ใช้ อย่างไม่คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ตามควร เช่น บริเวณใต้ถุนอาคาร บริเวณหอประชุมโรงอาหาร ใต้ร่ม ไม้ แท้จริงแล้ว สถานที่ดังกล่าวอาจจัดเพื่ออำนวยความสะดวกด้านอื่นอีกหลายอย่างเช่น เป็นที่อ่าน หนังสือ ชนิดที่เรียกว่า ห้องสมุดโล่ง หรือใช้จัดนิทรรศการ ป้ายนิเทศป้ายประกาศ เป็นต้น^{๒๕}

๒) สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ

ธเนศ ขำเกิด กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ทั้งในและ นอกห้องเรียนตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา สดชื่น แจ่มใส มีความรู้สึกรักโรงเรียน รักครู รักเพื่อน และเป็น เสียงเดียวกันว่า อยากมาโรงเรียน พยายามขจัดบรรยากาศแห่งความกลัว ความหวาดผวา ความวิตก กังวล และการขู่ขู่ให้หมดสิ้นไป โดยคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

๑. มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน
๒. ทำทุกวิถีทางให้นักเรียนสามารถเป็นผู้นำตนเองได้
๓. การจัดการเรียนการสอนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงภายในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ
๔. จัดกิจกรรมที่หลากหลายให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกและเข้าใจร่วมทุกคนตาม ความถนัดอย่างต่อเนื่องและเสรี

๕. วิชาการบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ ที่นักเรียนบางคน เห็นว่าเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจและน่าเบื่อหน่าย ยิ่งครูบางคนพยายามเคร่งครัด เอาจริงเอาจัง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อาจเป็นผลทำให้นักเรียนเกลียดวิชาเหล่านี้ หนีโรงเรียน เบื่อโรงเรียน เบื่อครู เป็นปมด้อยของตนเองและพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนออกไป สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อบรรยากาศของโรงเรียนอย่างยิ่ง ดังนั้นครูผู้สอนควรหาทางช่วยเหลือนักเรียนบางกลุ่มเหล่านี้โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

^{๒๕} กรมสามัญศึกษา, การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, อ้างแล้ว, หน้า ๓-๖.

เลขทะเบียน	5743174
เลขเรียกหนังสือ	418 ก
วันที่	16 ก.ย. 67

ด้าน^{๒๖}

กรมวิชาการ ได้กล่าวถึง สิ่งแวดล้อมทางวิชาการว่าสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา ผู้เรียนทุกด้านได้มากที่สุดก็คือ “ครู” ว่าคุณภาพของเด็กและเยาวชนจะมีรากฐานมากจากการอบรม เลี้ยงดูตั้งแต่แรกเกิด แต่การที่ครูสามารถประสานเชื่อมโยงการอบรมเลี้ยงดูให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี อย่างต่อเนื่องและบางครั้งอาจจะต้องมีการแก้ไขข้อบกพร่อง ความเชื่อและค่านิยม บางอย่างที่ไม่ ถูกต้องเสียก่อน เพื่อสร้างแนวคิดที่ถูกต้อง ปลุกฝังค่านิยมที่ต้งงามควบคู่ไปกับการให้ความรู้ และจัด ประสบการณ์ให้กับนักเรียนภายใต้สภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ เกื้อกูลสู่การปฏิบัติจริง ตามธรรมชาติของผู้เรียน ดังนั้น ครูจึงเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์เป็นบุคคลที่จะเสริมสร้างบรรยากาศ การเรียนใหม่ๆ ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ให้เกิดความรักและศรัทธาที่จะเรียนรู้ทุกขั้นตอนอย่าง แท้จริงดังนั้นครูจึงนับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการปลุกฝังเจตคติ ค่านิยม และการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ความกระตือรือร้นของครู ความสนใจ ความเอาใจใส่ในการสอน การแสวงหาความรู้อยู่เป็นนิจ การมีจิตใจตั้งงามความสุภาพอ่อนโยน ทั้งเสียงและบุคลิกดีจะช่วยโน้มน้าว จิตใจของนักเรียนให้เอาแบบอย่างครูและจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยความ กระตือรือร้นมีชีวิตชีวาตามไปด้วยเพื่อน เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมากในการสร้างเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของนักเรียนรองจากครู โดยเฉพาะในวัยรุ่น วัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม นักเรียนที่มีสุขภาพจิตดี เข้ากับเพื่อนและครูได้ดี มีความรักและเข้าใจเพื่อน ชอบโรงเรียนมักจะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนา ตนเองตามศักยภาพ การจัดศูนย์วิทยาการในห้องเรียน เป็นอีกแนวหนึ่งที่น่าสนใจให้ผู้เรียนมี ประสบการณ์ทางการเรียนได้มากที่สุด ตามความสนใจ ความต้องการและความถนัด อีกทั้งยังมีผลต่อ การเสริมสร้างเจตคติในการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการค้นคว้าและ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่และยังเสริมสร้าง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอีกหลายรูปแบบ อาทิความรับผิดชอบในการศึกษาหาความรู้ได้เอง จากสื่อและกิจกรรมต่างๆในศูนย์ นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนและ นักเรียนต่อนักเรียน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงบรรยากาศการเรียนที่ดีจะช่วยสนับสนุนให้ นักเรียนได้เรียนเต็มความสามารถ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียนและระหว่างนักเรียน ด้วยกันจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นนอกจากนี้ มีผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่าบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ในบ้าน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรักความผูกพันระหว่างพ่อ แม่ ลูก จะช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูงเช่นกัน ดังนั้นหากจะให้บรรยากาศการเรียนรู้มี

^{๒๖} ทัศนศาสตร์, การจัดการเรียนเสมือนหนึ่งเป็นบ้าน, อ้างแล้ว, หน้า ๓๗-๓๘.

สิ่งพิมพ์นี้เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่น ไม่สมควร

ไปรคนำมาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอขอบคุณ

ความต่อเนื่องเชื่อมโยง อาจจะต้องมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองด้วย เนื่องจาก พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาเจตคติ สุขนิสัย และพฤติกรรมต่างๆ ของบุตร นอกจากนี้ สื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับบทเรียน สถานที่ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนบุคลากรทุกคนในโรงเรียนล้วนมีความสำคัญและอิทธิพลต่อการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศให้เกิดความรัก ความไว้วางใจ ศรัทธา เชื่อมั่น จำเป็นต้องประสานและร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติในชีวิต^{๒๗}

บรูคโอเวอร์และคณะ (Brook over and other) มีแนวความคิดว่า บรรยากาศเป็นผลรวมของปทัสถาน ความคาดหวังและความเชื่อถือ ซึ่งก่อให้เกิดระบบสังคมในโรงเรียน โดยบุคคลในระบบสังคมนั้นรู้สึก ดังนั้น บรูคโอเวอร์ (Brook over) จึงได้สร้างแบบสอบถามจำนวนสามชุดเพื่อใช้กับครูผู้บริหารและนักเรียน เป็นแบบสอบถามซึ่งใช้วัดแนวความคิดด้านบรรยากาศภายในโรงเรียนว่า มีความซับซ้อนในด้านความรู้สึก เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวังและปทัสถานของโรงเรียน ประกอบไปด้วยตัวแปร ๑๔ ตัวแปรโดยใช้วัดนักเรียนห้าตัวแปร ครูห้าตัวแปรและผู้บริหารสี่ตัวแปร ดังนี้

นักเรียน

๑. ความรู้สึกของนักเรียน เรื่องการไม่ได้ใช้ประโยชน์จากวิชาการ
๒. การประเมินผลและความคาดหวังในอนาคต
๓. การประเมินผลและความคาดหวังในปัจจุบันที่รู้สึก
๔. การรับรู้ด้านการส่งเสริมและปทัสถานจากครู
๕. ปทัสถานด้านวิชาการของนักเรียน

ครู

๑. ความสามารถ การประเมินผลความคาดหวังและคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน
๒. การประเมินผลความคาดหวังในปัจจุบันต่อการบรรลุความสำเร็จของนักเรียน
๓. ความยึดมั่นผูกพันของนักเรียนและครูในการปรับปรุง
๔. การรับรู้ต่อความคาดหวังของผู้บริหาร
๕. การไม่ได้ใช้ประโยชน์จากวิชาการของครู

ผู้บริหาร

๑. ความเกี่ยวข้องและความคาดหวังต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน
๒. ความพยายามที่จะปรับปรุง
๓. การประเมินผลคุณภาพในโรงเรียน

^{๒๗} กรมสามัญศึกษา, การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๖.

๔. การประเมินผลและความคาดหวังของนักเรียนในปัจจุบัน^{๒๔}

๓) สิ่งแวดล้อมทางการบริหารจัดการ

สิ่งแวดล้อมทางการบริหารได้แก่การดำเนินการใดๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันของบุคลากรในโรงเรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตรต่อกันรักใคร่กลมเกลียวกันในปี ค.ศ.1973 ฟอกซ์ (Fox) ได้ให้แนวคิดว่าการที่จะพิจารณาว่า โรงเรียนมีบรรยากาศที่ดีหรือไม่นั้นสามารถดูได้จากองค์ประกอบ ๘ ประการดังนี้คือ ๑) การยอมรับนับถือ (respect) ๒) ความไว้วางใจ (trust) ๓) การมีขวัญสูง (high morale) ๔) การมีโอกาสนในการทำงาน (opportunity for input) ๕) ความเติบโตทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง (continuous academic and school growth) ๖) การผนึกกำลัง (cohesiveness) ๗) การปรับปรุงโรงเรียน (school renewal) และ ๘) ความเอื้ออาทรต่อกัน (caring) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

๑. การยอมรับนับถือ (Respect) หมายถึง การที่สมาชิกทุกคนในโรงเรียนควรมีความรู้สึกว่าตัวเองเป็นบุคคลที่มีค่า มีโอกาสได้รับความรู้และแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันทั้งผู้บริหารครูและนักเรียน ในโรงเรียนได้รับการยอมรับนับถือตามสมควรแก่ฐานะ

๒. ความไว้วางใจ (Trust) ผู้ที่ได้รับ ความไว้วางใจจะสะท้อนให้เห็นถึงความไว้วางใจของบุคคลนั้นซึ่งบุคคลอื่นจะมองเห็นว่าเขาเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริตจะทำในสิ่งที่ได้พูดเอาไว้ ความไว้วางใจระหว่างบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนสะท้อนให้เห็นถึงสภาพบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนแต่ถ้าบุคลากรในโรงเรียนขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันก็จะทำให้บรรยากาศในโรงเรียนไม่ดี

๓. การมีขวัญสูง (High Morale) คนที่มีความรู้สึกที่ดีหรือมีขวัญดีจะสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทุกขณะ ขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ขวัญกำลังใจของคนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเป็นอันมาก คนที่มีความรู้ความสามารถแม้จะไม่สูงนัก แต่ถ้ามีขวัญกำลังใจดี การทำงานอาจจะได้ผลมากกว่าคนที่มีความรู้ความสามารถ

๔. การมีโอกาสนในการทำงาน (Opportunity for Input) ทุกคนไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญๆ ได้ แต่ทุกคนมีความเชื่อมั่นว่าตนเองมีโอกาสนำเสนอความคิดเห็นและรู้ว่าความคิดเห็นนั้นได้รับการพิจารณา ความมุ่งหวังของผู้บริหารโรงเรียนก็คือการบริหารงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (efficiency) และมีประสิทธิผล (effectiveness) ซึ่งหลักการสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนบรรลุ

^{๒๔}Wilburn Brookover and others, School Social System and Student Achievement School Can Make a Difference, อ้างใน สุจินตรา ผริตะโกมล, “การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๔๘, หน้า ๒๖.

จุดประสงค์ดังกล่าวได้ก็คือ การให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น และ ตัดสินใจในปัญหาที่สำคัญ ๆ ของโรงเรียน

๕. ความเติบโตทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง (Continuous academic and school growth) หมายถึง สมาชิกทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาการ สังคม ทักษะทาง กายภาพ ความรู้และเจตคติ

๖. การผนึกกำลัง (Cohesiveness) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อโรงเรียนโดยมีความรู้สึก ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน อยากจะอยู่ที่โรงเรียนและพยายามหาโอกาสที่จะนำความสามารถที่ตน มีอยู่มาใช้และช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ในโรงเรียน

๗. การปรับปรุงโรงเรียน (School renewal) โรงเรียนเป็นสถาบันที่ควรจัดทำโครงการ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนต้องพร้อมที่จะรับสิ่ง ใหม่ การปรับปรุงต้องเป็นไปอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาสิ่งที่ต้องการปรับปรุงว่าสามารถทำได้หรือไม่ โรงเรียนต้องสามารถดำเนินการปรับปรุงโครงการต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากแรงกดดัน และความขัดแย้ง

๘. ความเอื้ออาทรต่อกัน (Caring) หมายถึง บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้สึก ว่า บุคคลอื่น ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องกับตนในฐานะที่เป็นมนุษย์ผู้หนึ่ง ซึ่งอยู่ร่วมในสังคม แต่ละคนจะต้องรู้และเข้าใจ ธรรมชาติของเพื่อนร่วมงาน^{๒๙}

ฮอย และคณะ (Hoy and others) มีความเห็นว่าองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนนั้น ประกอบ ด้วยพฤติกรรมของผู้บริหารและพฤติกรรมของครู โดยพฤติกรรมของผู้บริหาร มีสามมิติ ได้แก่ ๑.๑) การสนับสนุน (supportive) ๑.๒) การควบคุม (directive) และ ๑.๓) ความเคร่งครัด (restrictive) ส่วนพฤติกรรมของครูมีสามมิติเช่นกัน ได้แก่ ๒.๑) ความเป็นมิตร (collegial) ๒.๒) ความสนิทสนม (intimate) และ ๒.๓) การไม่ให้ความร่วมมือ (disengaged) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. พฤติกรรมของผู้บริหาร มีสามมิติ ได้แก่

๑.๑ การสนับสนุน หมายถึง ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความหวังโยครู รับฟังและเปิดโอกาส ให้ครูแสดงความคิดเห็น ชมเชยยกย่องสรรเสริญอย่างจริงใจอยู่เป็นนิจ การวิพากษ์วิจารณ์จะเป็นไป ในเชิงสร้างสรรค์ ให้การยอมรับในสมรรถภาพทางวิชาการของคณะครู รวมทั้งให้ความสนใจในด้าน วิชาชีพและความเป็นส่วนตัวของครูแต่ละคน

๑.๒ การควบคุม หมายถึง ผู้บริหารมีการนิเทศงานอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด กำกับ ติดตามควบคุมการทำงานของครูและกิจกรรมทั้งหมดของโรงเรียนอย่างคงที่แม้แต่ส่วนที่เป็น รายละเอียดเล็กน้อยปลีกย่อย

^{๒๙} Robert S. Fox, School Climate Improvement : A Challenge to the School Administrator, อ้างใน เรื่องเดียวกัน.

๑.๓ ความเคร่งครัด หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่ขัดขวางการทำงานมากกว่าจะอำนวยความสะดวกในการทำงานของครู จะเพิ่มภาระให้แก่ครูด้วยงานเอกสารและงานที่เป็นภาระหนักอื่นๆ เกินความรับผิดชอบของครู

๒. ด้านพฤติกรรมของครู มีสามมิติ ได้แก่

๒.๑ ความเป็นมิตร หมายถึง ครูมีลักษณะเปิดเผยและมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาชีพระหว่างกัน มีความรู้สึกภาคภูมิใจในโรงเรียน สนุกในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน กระตือรือร้นให้การยอมรับและแสดงความนับถือเพื่อนร่วมงานอย่างจริงจัง

๒.๒ ความสนิทสนม หมายถึง การที่ครูมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกันอย่างมั่นคง แต่ละคนจะรู้จักกันเป็นอย่างดี ใกล้ชิดกันด้วยความเป็นเพื่อน มีการพบปะกันอย่างสม่ำเสมอและให้การสนับสนุนช่วยเหลือกันทางสังคม

๒.๓ การไม่ให้ความร่วมมือ หมายถึง ครูมีการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาชีพอย่างขาดความหมายและไม่เอาใจใส่ ใช้เวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ไม่มีเป้าประสงค์ในการทำงานวิพากษ์วิจารณ์และแสดงพฤติกรรมในทางลบต่อเพื่อนร่วมงานและหน่วยงานของตนเอง

ตามแนวคิดของ ฮอยและคณะ (Hoy and others) ได้จำแนกบรรยากาศองค์การออกเป็นสี่แบบ คือ ๑) แบบเปิด (open climate) ๒) แบบให้ความร่วมมือ (engaged climate) ๓) แบบไม่ให้ความร่วมมือ (disengaged climate) และ ๔) แบบปิด (closed climate) โดยที่แต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

๑. แบบเปิด (Open climate) หมายถึง บรรยากาศที่มีลักษณะของการทำงานร่วมกัน การยอมรับนับถือและมีความเปิดเผยระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกันเองและระหว่างผู้บริหารกับผู้ร่วมงาน ผู้บริหารรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของครู ให้การยกย่องชมเชยครูอย่างจริงจังอยู่เสมอ ยอมรับความสามารถในการทำงาน ให้อิสระในการปฏิบัติงานโดยไม่มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด เป็นผู้นำในการอำนวยความสะดวกในการทำงาน ในขณะที่เดียวกันเพื่อนร่วมงานก็เปิดเผยและสนับสนุนพฤติกรรมทางวิชาชีพระหว่างกัน รู้เรื่องราวของกันและกันดี คบหากันแบบเพื่อนสนิทและร่วมมือกันทำงาน

๒. แบบให้ความร่วมมือ (Engaged climate) หมายถึง ลักษณะบรรยากาศที่ผู้บริหารไม่มีความสามารถในการเป็นผู้นำในขณะที่ครูมีความเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และความต้องการส่วนบุคคลของคณะครู มอบหมายงานแก่ผู้ร่วมงานเกินความจำเป็น แต่คณะครูก็ไม่มีปฏิกริยากับความพยายามในการควบคุมของผู้บริหาร แต่ตรงกันข้ามกลับพยายามพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของตนเองโดยให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความภูมิใจในโรงเรียนและมีความสุขกับการทำงาน นอกจากนี้จะให้การยอมรับนับถือความสามารถของเพื่อนร่วมงานแล้วยังให้ความสนิทสนมอย่างเพื่อนร่วมมือกันในการปฏิบัติการสอนและการเรียนรู้งาน

๓. แบบไม่ให้ความร่วมมือ (Disengaged climate) หมายถึง ลักษณะบรรยากาศที่ผู้บริหารมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำที่เด่น มีการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและหวังใยต่อครูยอมรับฟัง

และเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น ให้ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ความรู้ทางวิชาชีพของตน ผ่อนผันงานที่เป็นภาระหนักและกฎระเบียบเล็กๆ น้อยๆ ส่วนครูจะมีลักษณะที่ไม่มี ความเต็มใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบละเอียดต่อความคิดริเริ่มของผู้บริหาร ไม่ให้ ความร่วมมือ ชัดขวางในการเป็นผู้นำของผู้บริหาร มีความรู้สึกไม่ชอบหรือไม่ให้การยอมรับเพื่อน ร่วมงานด้วยกันเอง ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ถึงแม้ผู้บริหารจะให้การสนับสนุนมีความยืดหยุ่น และไม่มีการควบคุมอย่างใกล้ชิด คณะทำงานเกิดความแตกแยก ขาดความอดทนและไม่ร่วมมือกัน

๔. แบบปิด (Closed climate) หมายถึง ลักษณะบรรยากาศที่ผู้บริหารจะเน้นหนักกับ กิจวัตรประจำวันและเรื่องเล็กๆน้อยๆ ที่ไม่จำเป็น ควบคุมการทำงานอย่างเข้มงวด ไม่มีความเห็นใจ ไม่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือครูและไม่มี ความยืดหยุ่นในการบริหารงาน ส่วนครูจะแสดงความผูกพัน ต่องานเพียงเล็กน้อย ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน ขาดความเคารพนับถือซึ่งกันและกันไม่มีความ สนิทสนมคุ้นเคย มีลักษณะแตกแยก เฉื่อยชา ไม่อดทนและไม่จริงจังต่อกัน^{๓๐}

แนวปฏิบัติของโรงเรียนในการจัดสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ นโยบายสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy) ในการดำเนินระบบการ จัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะต้อง มี ความมุ่งมั่นอย่างจริงจังในการดำเนินการ การกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพขนาด และลักษณะของการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ ๒ การวางแผน (Planning) เพื่อให้สามารถบรรลุนโยบายสิ่งแวดล้อมที่วางไว้ โรงเรียนต้องวางแผนในการดำเนินการตามข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ สรุปรูปแบบการดำเนินการระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO ๑๔๐๐๑ ในโรงเรียน การระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม (environmental Aspects)

- กำหนดระเบียบปฏิบัติการระบุลักษณะปัญหาสิ่งแวดล้อม
- แจกแจงรายละเอียดกิจกรรมในโรงเรียนที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๒ กฎหมาย และข้อกำหนดอื่น ๆ (Legal and other requirements)

- กำหนดระเบียบปฏิบัติในการพิจารณาข้อกำหนดกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

- แจกแจงข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแสดงการปฏิบัติให้สอดคล้อง

๒.๓ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective and targets)

^{๓๐}Wayne K. Hoy, C. John Tarter, and Robert B. Kottkamp, Open School/Healthy School : Measuring Organizational Climate, เรืองเดียวกัน.

- กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับนโยบายชัดเจน และสามารถวัดผลได้

๒.๔ โครงการจัดการสิ่งแวดล้อม

- โรงเรียนต้องจัดทำโครงการหรือแผนงานสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

- กำหนดระยะเวลาดำเนินงาน และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ ๓ การดำเนินการ (Implementation) เป็นขั้นตอนของการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้แผนงานหรือโครงการสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินตามแผนที่วางไว้ จำเป็นต้องแสดงการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมถึงข้อกำหนดต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบ (Structure and responsibility)

- ต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรให้ชัดเจน

๓.๒ การฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกและความสามารถ (Training: awareness and competence)

- ต้องแสดงความจำเป็นของการฝึกอบรม

- บุคลากรที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการฝึกอบรม

๓.๓ การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ (Communication)

- โรงเรียนต้องกำหนดวิธีการประชาสัมพันธ์ทั้งภายใน และภายนอก

๓.๔ การจัดทำเอกสารด้านระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental management system documentary)

- โรงเรียนต้องจัดทำระบบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมถึงคู่มือสิ่งแวดล้อม (EM) ระเบียบปฏิบัติงาน (EP) วิธีการ ปฏิบัติการ (EW) และการบันทึกข้อมูล (EF)

๓.๕ การควบคุมเอกสาร (Document Control)

- โรงเรียนต้องกำหนดวิธีการควบคุมเอกสารด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การขึ้นทะเบียนเอกสาร ระยะเวลาการจัดเก็บ ทบทวน ปรับปรุง แจกจ่ายและกำจัดเอกสารที่เลิกใช้ทิ้ง

๓.๖ การควบคุมการปฏิบัติงาน (Operation control)

- โรงเรียนต้องบ่งชี้ว่ากิจกรรมใดต้องควบคุมการปฏิบัติงาน

- การจัดทำระเบียบปฏิบัติเพื่อควบคุมการดำเนินงาน

๓.๗ การเตรียมพร้อมในสถานการณ์ฉุกเฉิน (Preparedness and response)

- โรงเรียนต้องวางแผนเตรียมวางแผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากอุบัติเหตุต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ ๔ การตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข (Checking and corrective action) เพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมได้รับการตรวจสอบแก้ไขต้องดำเนินการตามข้อกำหนดต่อไปนี้

๔.๑ การเฝ้าระวังและวัดผล (Monitoring and measurement)

- กำหนดระเบียบปฏิบัติในการเฝ้าระวังและวัดผลจากกิจกรรมใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- บันทึกผลการปฏิบัติงานเพื่อการแก้ไข

๔.๒ สิ่งที่ไม่เป็นตามข้อกำหนดปฏิบัติการแก้ไขและป้องกัน (Nonconformance and corrective and preventative action)

- โรงเรียนต้องจัดทำระเบียบปฏิบัติงานเพื่อรายงานสิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนด

- ดำเนินการแก้ไขและป้องกันไม่ให้เกิดซ้ำ

๔.๓ บันทึก (Records)

- จัดทำระเบียบปฏิบัติงานเพื่อควบคุมการบันทึกต่างๆ เพื่อการตรวจติดตามและทบทวนได้

๔.๔ การตรวจติดตามระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environmental system audit)

ขั้นตอนที่ ๕ การทบทวน โดยฝ่ายบริหาร (Management review) ผู้บริหารระดับสูงของโรงเรียนต้องทบทวนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (EMS) ในระยะเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง^{๓๓}

๒.๒.๕ การดำเนินงานสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษา

กรมสามัญศึกษาถือว่างานสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการในทุกระดับ จึงได้กำหนดกิจกรรมที่ขอความร่วมมือเป็นพิเศษจากหน่วยงาน และพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังนี้

๑. การพัฒนาแหล่งน้ำกินน้ำใช้ในโรงเรียนและชุมชน

๒. การพัฒนาพื้นน้ำ

๓. การอนุรักษ์ความหลากหลายชีวภาพของพืช

๔. โรงเรียนควรเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของห้องและโรงอาหารให้สะอาดสวยงามถูกลักษณะ และตกแต่งสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนให้สวยงามสะอาดตา ร่มรื่นและเขียวชอุ่มซึ่งแนวทางในการจัดกิจกรรมฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษามีดังนี้

๔.๑ ด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่

๔.๑.๒ การสร้างสวนในรูปแบบต่างๆ เช่น สวนในวรรณคดี ฯลฯ

๔.๑.๓ การพัฒนาความสะอาด ความเป็นระเบียบในการจราจร

๔.๑.๔ การจัดประดับตกแต่งอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องพักครู

๔.๑.๕ การจัดให้มีแหล่งความรู้นอกห้องเรียน

^{๓๓}สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การพัฒนาโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานสากล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๙๑-๙๕.

- ๔.๒ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่
- ๔.๒.๑ การร่วมกันทำงานเป็นทีม
 - ๔.๒.๒ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ
 - ๔.๒.๓ การประชุมสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติ
 - ๔.๒.๔ สวัสดิการ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ๔.๓ ด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่
- ๔.๓.๑ การจัดค่ายเยาวชนศึกษาสิ่งแวดล้อม
 - ๔.๓.๒ การจัดทำโครงการโรงเรียนสะอาดปราศจากโรคภัย
 - ๔.๓.๓ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
 - ๔.๓.๔ การจัดโครงการเสี่ยงตามสาย การโต้วาที
 - ๔.๓.๕ การนำน้ำทิ้งมาบำบัด เพื่อใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม
- ๔.๔ ด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่
- ๔.๔.๑ การสำรวจปัญหาด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
 - ๔.๔.๒ การกำหนดแผนงาน/โครงการแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน
 - ๔.๔.๔ การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน/โครงการ
 - ๔.๔.๕ การประชาสัมพันธ์และการประสานงาน
 - ๔.๔.๖ การรายงาน สรุป ออปรสรุป ในการดำเนินงาน
- ๔.๕ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่
- ๔.๕.๑ ครูและนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองในชุมชนพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะ
 - ๔.๕.๒ ครูและนักเรียนร่วมกับชุมชนกำจัดขยะ ปลูกต้นไม้ในวัดและในที่สาธารณะประโยชน์
 - ๔.๕.๓ ร่วมกิจกรรมประเพณีวันสำคัญทางศาสนา
 - ๔.๕.๔ ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับฟื้นฟู อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม^{๓๖}
- ๒.๒.๖ ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาสภาพแวดล้อม

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ศ.ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่า เทคโนโลยีและสื่อสารศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อม ส่งเสริมสภาพแวดล้อมสร้างสภาพแวดล้อมและใช้สภาพแวดล้อมให้เป็นไปตามความต้องการ ดังต่อไปนี้

^{๓๖}บรรจง พงษ์ศาสตร์, คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๓๖), หน้า ๘-๑๐.

๑) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีการศึกษาครอบคลุมขอบข่าย ในด้านการจัดระบบออกแบบ พฤติกรรม วิธีการ สื่อสาร สภาพแวดล้อม การจัดการ และการประเมิน ขอบข่ายเหล่านี้จะผสม กลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เฉพาะในส่วนของสื่อการศึกษาซึ่งครอบคลุม สื่อประเภทบุคคล สื่อเครื่องมือและสื่อวิธีการสื่อบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมทั้งทาง กายภาพเช่นแต่งตัวสวยงามทางจิตภาพ เช่น ความเป็นคนเป็นกันเอง ใจกว้าง ใจแคบ เห็นแก่ตัว และ ทางสังคม เช่น ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สื่อเครื่องมือเป็นส่วนของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แต่ก็มี ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ เช่น หากอุปกรณ์บางอย่างใช้งานไม่ได้ ก็อาจทำให้ครูและ นักเรียนหงุดหงิด เป็นกังวล ฯลฯ

สื่อวิธีการเป็นส่วนของสภาพแวดล้อมที่กำหนดวิธีการทำงานที่มีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม ทางกายภาพและทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้วยการ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นสื่อบุคคล ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การ แต่งตัวดี และสวยงาม ทำให้โรงเรียนหรือห้องเรียนสวยงาม มีบรรยากาศดีขึ้น ทางจิตภาพ ได้แก่ การ ทำตนเป็นคนใจกว้าง และทางสังคม ได้แก่ เป็นคนมีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจ นักเรียน ทำ ตาม กฎระเบียบสื่อเครื่องมือ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วยการทำให้โรงเรียนและห้องเรียนมี ความสะอาดสวยงามในการศึกษาเล่าเรียน เช่น การมีโทรศัพท์และเทปภาพ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้น ย่อมช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางจิตภาพต่อไปคือ ทำให้สบายใจและมี ความเชื่อมั่นในเรื่องที่เรียนมากขึ้น คือวิธีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมโดยการกำหนดวิธีการเรียนการ สอนที่ทำให้ สามารถเรียนรู้แนวคิดและเนื้อหาสาระใหม่ได้ดีขึ้น จึงมีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ ทางจิตภาพ และทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ

๓) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาในฐานะเครื่องมือสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้วยการ เป็นเครื่องมือในการผลิตหรือพัฒนาสภาพแวดล้อมได้ เช่น เครื่องเสียงช่วยสร้างเสียงดนตรีหรือเสียง บรรยายสำหรับเสริมสร้างบรรยากาศทางการเรียนหรือการทำงาน เครื่องฉายใช้ฉายภาพที่ถ่าย มาแล้ว กล้องถ่ายโทรทัศน์สามารถบันทึกภาพที่ครูจะมาใช้เป็นส่วนของบทเรียน เป็นต้น

๔) เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการใช้สภาพแวดล้อมทางการศึกษา

เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาด้วยการใช้ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์^{๓๓}

^{๓๓}พนม พงษ์ไพบูลย์, แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อการขยาย โอกาสทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๕), หน้า ๔๓.

๒.๒.๗ บทบาทของการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

ไชยยศ เรืองสุวรรณ กล่าวถึง นักจิตวิทยากลุ่มเกสตัลท์ ได้เสนอแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภายในตัวของบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยแสดงให้เห็นว่า บทบาทของสภาพแวดล้อมมีผลต่อการศึกษา ดังนี้

๑) สภาพแวดล้อมมีบทบาทเป็นแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาโดยธรรมชาติแล้ว สภาพแวดล้อมเป็นแหล่งความรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งหลายที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ โดยเฉพาะโลกยุคสารสนเทศเช่นทุกวันนี้ สภาพแวดล้อมทางการศึกษาจะเป็นสารสนเทศทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางการศึกษา จึงมีบทบาทในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ของระบบการศึกษา

๒) สภาพแวดล้อมมีบทบาทสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่อการจัดการศึกษา ในขณะที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการด้วยตัวของมันเอง สภาพแวดล้อมทางการศึกษาก็สามารถอำนวยความสะดวก และสนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ ด้วยการใช้วิธีการและเครื่องมือที่ต่างก็เป็นสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เช่น การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการจัดการศึกษาในระบบทางไกล

๓) สภาพแวดล้อมมีบทบาทและเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนใฝ่หาการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นสภาวะการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่โดยรวมของระบบการศึกษาหรือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ดีจึงสามารถสร้างบรรยากาศ จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียน อยากรู้และเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) สภาพแวดล้อมมีบทบาทต่อการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา ในปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมยุคสารสนเทศ วิทยาการแขนงต่างๆ มีความเจริญรุดหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและเครื่องมือต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลผลิตจากความเจริญ ก้าวหน้าต่าง ๆ เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ในด้านการบริหารแล้ว เทคโนโลยีด้านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ทางการศึกษา สามารถทำให้การบริหารการศึกษามีความคล่องตัว สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ สูงขึ้น

๕) สภาพแวดล้อมมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มีพลังมากขึ้น สภาพแวดล้อมเป็นเครื่องมือทางการศึกษาและเป็นวิธีการจัดการศึกษา มีผลต่อการศึกษาทั้งทางกายภาพ จิตภาพ และสังคม ทำให้การจัดการศึกษาด้วยทรัพยากรการศึกษาที่ทันสมัยทำได้หลายรูปแบบ เกิดเป็นวิธีการใหม่ ๆ ที่เรียกว่า นวัตกรรมการศึกษา ขึ้นอย่างกว้างขวาง สามารถจัดการศึกษาได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ทำให้การขยายโอกาสทางการศึกษาและการศึกษาต่อเนื่อง ดำเนินไปอย่างเสมอภาคและทัดเทียมกัน

๖) สภาพแวดล้อมมีบทบาทในการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนตั้งอยู่บนพื้นฐานทางจิตวิทยา โดยธรรมชาติแล้ว สภาพแวดล้อมทางการศึกษามีหลากหลายรูปแบบตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทำให้สภาพแวดล้อมมีผลสำคัญด้านจิตวิทยาหรือความรู้สึกนึกคิด

ตลอดจนเจตคติของมนุษย์มาก จิตวิทยาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

๓) สภาพแวดล้อมระบบสารสนเทศช่วยการจัดการศึกษายุคโลกาภิวัตน์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นทั้งเครื่องมือและวิธีการที่ทันสมัย จึงทำให้ การจัดการสารสนเทศทางการศึกษามีความสะดวกและทำ ได้กว้างขวางมากขึ้น^{๓๔}

ปรีชา วิหคโต การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาจำแนกเป็น๓ประเภท คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพของสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ หรือเป็นรูปธรรมที่จัดขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์หนึ่งของการศึกษาและเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้เรียน ดังนั้น อาคารเรียน โต๊ะม้านั่ง ต้นไม้ แปลงดอกไม้ รวมทั้งอุปกรณ์ การเรียนการสอน ที่เป็นรูปธรรม เช่น ของจริง แผนที่โลก จัดเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งสิ้น การจัดสภาพแวดล้อมเช่นนี้ จะช่วยสนองวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งทางการศึกษา เช่น เพื่อเป็นแหล่งวิทยาการ เพื่อเป็นสถานปฏิบัติการหรือเป็นศูนย์บริการ นอกจากการจัดสภาพแวดล้อมยังต้องจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของผู้เรียนด้วย เช่น โรงเรียนไม่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เสียงดังจนทำให้ประสาทหูของผู้เรียนเสียหรือตั้งอยู่ติดกับโรงงานที่ปล่อย ควันพิษ จนทำให้ผู้เรียนได้รับสารพิษจากโรงงาน เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง สภาพของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ สิ่งแวดล้อมทางจิตอาจเป็นวัตถุหรือบุคคลก็ได้

สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สภาพของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้งที่เป็นผลต่อการเรียนและความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ

๒.๒.๘ สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้

หลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนจะต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องหลากหลาย สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ควรเป็นบรรยากาศที่ความเป็นธรรมชาติแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างและเลือก เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น ไม่บิบบังคับ ยัดเยียดและกดดันผู้เรียน หายยุทธศาสตร์ที่จะให้นักเรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง โดยครูเอื้ออำนวยความสะดวกในเรื่อง แหล่งความรู้ แหล่งข้อมูล จัดกิจกรรมให้นักเรียนคิดด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยให้โอกาสนักเรียนเลือกและตัดสินใจ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออาทรต่อการเรียนรู้ ๒ ด้าน คือ

๑) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จำแนกออกเป็น ๒ ด้าน คือ สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน รายละเอียดดังนี้

^{๓๔} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๖), หน้า ๙-๑๐.

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

สภาพแวดล้อมโดยรอบมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง ตามสภาพแวดล้อมไปในแนวทางที่ดี ในทางการศึกษาหรือ การเรียนการสอนจึงได้เน้นให้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้โดยรอบตัวผู้เรียน โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากผู้เรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในห้องเรียน และครูก็ได้ใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ดังนั้นการจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน^{๓๕}

ห้องเรียนเป็นสภาพที่ผู้เรียนใช้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งวิชาความรู้ การฝึกความคิด การปฏิบัติ และการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมที่นักเรียนสนใจความสนุกสนานเพลิดเพลินและใช้เป็นที่พักผ่อนยามว่าง ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศใหม่ ๆ ให้กับนักเรียนอันจะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเกิดความสบายใจและควรมีความเป็นระเบียบ สะอาด และสวยงามเพราะจะทำให้ห้องเรียนน่าอยู่ เพื่อเรียกความสนใจของผู้เรียน ห้องเรียนควรมีการเสริมสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งอาจจัดในรูปของป้ายนิเทศ คำขวัญ และมุมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และเป็นการโน้มน้าวจิตใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของผู้เรียน เช่น การจัดการบริการแนะแนวสนองความต้องการของผู้เรียน การกำหนดให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบงานเพื่อสังคมส่วนรวมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนด้วยการให้มีกิจกรรมการทำงานกลุ่มงานและงานบริการ โดยจัดให้มีการสรุปและเน้นความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนเพิ่มเติมในเวลาพักหรือนอกเวลาเรียน^{๓๖} การจัดและตกแต่งห้องเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจะต้องยึดหลักการจัดที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเสมอตามความจำเป็นของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพภายในห้องเรียนควรจัด ดังนี้

๑. การจัดที่นั่งของผู้เรียน ควรคำนึงทางที่ผู้เรียนจะต้องใช้เดินไปมาหากัน และความคล่องตัวในการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดที่นั่งอาจจัดเป็นที่นั่งรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ตามกิจกรรมการเรียนการสอนมีที่ว่างพอที่จะให้เด็กร่วมกิจกรรม

^{๓๕} เตือน ทองแก้ว, การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๘), หน้า ๗๔-๘๑.

^{๓๖} บุญเรือน หุ่นดี, "การจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการเรียนการสอน", ประชาศึกษา, ๓๘(๗) : ๒๕๓๑ เมษายน: ๒๕-๒๗.

๒. การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเสมือนบ้านที่ดี ผู้อยู่อาศัยจะอยู่อย่างมีความสุข การจัดห้องเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีให้แก่ผู้เรียนการจัดห้องเรียนควรคำนึงถึง

๒.๑ สภาพห้องเรียน ต้องอยู่ในสภาพที่ดีและใช้การได้เป็นสัดส่วนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๒ ขนาดห้องเรียนต้องกว้างพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน และมีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๓ สุขลักษณะของห้องเรียน ห้องเรียนควรเป็นห้องที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะ ปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น ควัน เป็นต้น และมีความสะอาด

๒.๔ การจัดตกแต่งห้องเรียน เมื่อมีห้องเรียนที่มีขนาดและลักษณะเหมาะสมแล้ว ห้องเรียนควรจะได้รับตกแต่ง ดังนี้

๑) มุมหนังสือในห้องเรียนควรมีหนังสือให้ผู้เรียนได้อ่านอย่างหลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านคล่อง มีความรู้กว้างขวาง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ควรหาหนังสือพิมพ์หลายประเภทที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับวัยของผู้เรียน มีการจัดอย่างเป็นระเบียบ สะดวก ในการหยิบอ่าน

๒) สื่อการเรียนการสอนและวัสดุต่าง ๆ สื่อประเภทหนังสือการเรียน อาจรวมอยู่กับมุมหนังสือหรือแยกต่างหากก็ได้ อุปกรณ์ที่ใช้ประจำ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก ฯลฯ ให้จัดไว้ให้เป็นระเบียบ อุปกรณ์ที่ใช้แล้วไม่ควรติดหรือแขวนไว้นานจนลึบ เกมสหรืออุปกรณ์การคิดคำนวณต่าง ๆ อาจจัดไว้ที่หนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนเล่นในยามว่าง ซึ่งอาจเรียกว่า มุมฝึกสมองหรือเรียกชื่ออื่น ๆ ก็ได้ สำหรับวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ เช่น กระดาษสี กาว ควรจัดไว้เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ ครูควรฝึกนิสัยการจัดเก็บให้แก่เด็กนักเรียนด้วย ห้องเรียนจะได้ดูเป็นระเบียบ มีอุปกรณ์พอสมควร โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการหาหรือจัดทำด้วย จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจและอยากร่วมกิจกรรม

๓) เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์การทำความสะอาดห้องเรียน ควรจัดไว้ให้เป็นที่เป็นทาง เช่น ตามมุมหรือฝาผนังหลังห้องเรียน

๔) มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็นได้แก่ มุมคณิตศาสตร์ มุมภาษาไทย และมุมสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นต้น

๕) การแสดงผลงานของนักเรียน ครูควรมีการจัดให้แสดงผลงานของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียน มีบอร์ด ป้ายประกาศ หรือป้ายนิเทศ ติดตามผลงานทางด้านคณิตศาสตร์

๖) การจัดที่เอนกประสงค์ ในยามว่าง ผู้เรียนอาจใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อนทำงานที่ครูมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือ หรือนั่งสนทนากัน ห้องเรียนที่ดีควรจัดสถานที่ไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่จะสามารถทำได้ บริเวณนี้อาจเรียกว่า มุมอ่านหนังสือ มุมสงบ หรือที่เอนกประสงค์ก็ได้

๗) การประดับตกแต่งห้องเรียน ห้องเรียนควรได้รับการตกแต่งอย่างพอเหมาะ ไม่ตกแต่งมากจนเกินไป ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด และความสวยงาม^{๓๖}

การจัดห้องเรียนให้มีความปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

๑. การควบคุมแสง ห้องเรียนควรออกแบบให้สามารถควบคุมแสงได้ ระบายลมได้ดี ห้องเรียนที่มีหน้าต่างไม้จะควบคุมแสงได้ง่ายกว่าหน้าต่างกระจก ถ้าหากว่าเป็นหน้าต่างกระจกก็ต้องมีผ้าม่านสีเข้ม ส่วนจะให้เข้มมากน้อยแค่ไหน จะต้องทดลองหรือพิจารณาดูว่า ถ้าต้องการฉายสไลด์ก็อาจต้องใช้ห้องที่มีมืดมากกว่าห้องที่ใช้ฉายภาพโปร่งใส

๒. แสงสว่าง การดูโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และฟิล์มสตริป ไม่ควรที่จะดูในที่มืดสนิทควรจัดให้มีแสงสว่างเพียงพอที่สามารถจดโน้ตได้ ตามหลักการแล้วความมืดไม่ได้ช่วยเกิดบรรยากาศการเรียนการสอน

๓. ปลั๊กไฟ ในแต่ละห้องควรมีปลั๊กไฟประมาณ ๔-๕ แห่ง หรือมากกว่า ติดไว้ในที่ต่าง ๆ กันตามผนังห้อง ที่จะตั้งเครื่องฉายภาพโปร่งใส หรืออุปกรณ์โสตทัศนศึกษาอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ได้ตรงจุดที่ต้องการใช้ อาจจัดไว้มุมห้อง กลางห้อง และด้านหน้าห้อง

๔. การป้องกันแสงสะท้อน ในห้องเรียนขนาดใหญ่อาจจะมีปัญหาในการใช้เสียงนักเรียน คนที่นั่งข้างหลังอาจไม่ได้ยินเสียงครูผู้สอน จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องขยายเสียง ซึ่งจะต้องทดสอบให้ได้ยินทั่วห้องไม่เกิดเสียงสะท้อนหรือเสียงก้อง

๕. การกำหนดสถานที่ของครู ครูอาจยืนหน้าชั้นเรียนที่นักเรียนสามารถมองเห็นได้ทั่วชั้น ถ้าหากมีการฉายห้องเรียนออกไป อาจทำให้นักเรียนบางคนอยู่ห่างไกลจนเห็นครูไม่ชัด เมื่อจำเป็นต้องขยายห้องเรียนออกไป ควรได้ยกพื้นหน้าห้องให้สูงขึ้น สามารถเลื่อนออกได้เมื่อไม่ต้องการใช้

๖. เพดาน โรงเรียนสมัยใหม่บางแห่งต้องการประหยัดค่าก่อสร้าง และต้องการพื้นที่ในห้องเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ในห้องเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ใช้ฉายเครื่องฉายภาพโปร่งใส เป็นต้น ดังนั้นเพดานของห้องไม่ควรต่ำกว่า ๑๐ ฟุต และมีพื้นที่กว้างที่สามารถเปลี่ยนแปลงกิจกรรมได้ง่าย สามารถจัดสอนได้เป็นทีม กลุ่มกิจกรรม และการศึกษาเป็นรายบุคคล^{๓๗}

ตามที่กล่าวมาข้างต้นพร้อมตัวอย่างการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งสามารถนำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของห้องเรียนเดิมที่มีอยู่ หรือถ้าจะสร้างห้องเรียนขึ้นใหม่จะได้มีตัวอย่าง ซึ่งก่อให้เกิดแนวคิด ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยประกอบที่สำคัญหลายอย่างเช่นวัตถุประสงค์ของการวางแผนจัดห้องเรียน เพื่อประโยชน์อะไร มุ่งจัดสภาพแวดล้อม

^{๓๖} กรมวิชาการ, คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๓๔), หน้า๘๙-๙๓.

^{๓๗} เทือน ทองแก้ว, การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่, อ่างแล้ว, หน้า ๗๔-๘๑.

การเรียนรู้ที่จะเน้นอะไร ต้องการให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนเป็นลักษณะใด และที่สำคัญอย่างยิ่งคืองบประมาณ ถ้ามีงบประมาณมากพอที่จะสร้างแบบใดก็ได้ไม่ยุ่งยาก แต่ถ้าขาดงบประมาณ ก็ต้องคำนึงถึงหลักประหยัด แต่ให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนให้ เกิดประโยชน์สูงสุด และต้องคำนึงถึงว่าการวางแผนจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้จัดเพื่อผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด มิได้เน้นความสวยงามเพียงอย่างเดียว การวางแผนมีสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่จึงควรได้รับความสนใจเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ยุคใหม่ยุคโลกาภิวัตน์ ที่นำเอาเทคโนโลยีมาสู่ห้องเรียน ผู้เรียนเพื่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากร มนุษย์ที่นำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคต

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหมายถึง การจัดห้องเรียนให้สะอาดและมีความ เป็นระเบียบเรียบร้อย มีแสงสว่างเพียงพอมีการถ่ายเทอากาศ มีเนื้อที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้เหมาะสม กับกิจกรรม ภายในห้องเรียนได้รับการตกแต่งให้อยู่ในสภาพที่สามารถปรับเปลี่ยน รูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอกที่เป็นอุปสรรค ต่อการเรียนในชั้น มีวัสดุและอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ มีป้ายนิเทศ เพื่อติดตามข่าวสาร และผลงานของนักเรียน การแสดงผลงานดีเด่นของนักเรียน มีมุมเสริมสร้าง ความรู้ตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ และมุมหนังสือให้ผู้เรียนได้อ่านอย่างหลากหลาย

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนควรจะต้องหมั่นดูแลรักษา ความสะอาด และดูแลความ เป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็ก และเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี สำหรับ นักเรียนแบะชุมชนในเรื่อง ความสะอาด สิ่งที่ควรปฏิบัติในการดูแลรักษาความสะอาดและ สิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนได้แก่

๑. จัดให้มีรั้วกั้นบริเวณโดยรอบโรงเรียน ถ้าเป็นรั้วต้นไม้ควรตัดตกแต่งให้เป็นระเบียบอยู่ เสมอ สิ่งของเครื่องใช้ในโรงเรียนจะต้องจัดวางเข้าที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

๒. จัดทำสนามหญ้าที่วางในโรงเรียนที่มีได้ใช้เป็นถนนและทางเดินตัดตกแต่งหญ้าให้ สวยงาม ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ให้ร่มเงา เพื่อให้บริเวณโรงเรียนร่มรื่นและทำให้อากาศในบริเวณ โรงเรียนสะอาดสดชื่นขึ้น

๓. พื้นบริเวณโรงเรียนไม่ควรปล่อยให้เฉอะแฉะ ถ้าเป็นที่ลุ่มเป็นบ่อต้องปรับถมให้ เรียบร้อย

๔. จัดให้มีระบบระบายน้ำทิ้ง และน้ำฝนที่ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อป้องกันมิให้น้ำท่วมขังใน บริเวณโรงเรียน

๕. เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น จอบ มีด เสียม เมื่อใช้แล้วควรเก็บเข้าที่ให้ เรียบร้อย ไม่ควรทิ้งไว้โดยไม่มีที่เป็นทาง

๖. มีการดูแลรักษาความสะอาดสนามหญ้า และบริเวณโดยรอบโรงเรียนโดยหมั่นปิดกวาด เก็บเศษกระดาษ ใบไม้ และเศษสิ่งของต่าง ๆ ใส่ในถังขยะมูลฝอยเพื่อนำไปกำจัดทุกวัน^{๓๔}

นอกจากนี้ควรมีการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักเรียนมากที่สุด ซึ่งมีกลวิธีในการดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. จัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ นอกห้องเรียนให้สะอาด ปลอดภัยและถูกหลักสุขาภิบาลโดยการปรับปรุงดูแลบริเวณโรงเรียน สนามเป็นที่ราบ ไม่ให้มีน้ำขังตลอดเวลา ตึกอาคารเรียนตลอดจนอาคารต่าง ๆ ในโรงเรียน ต้องมีความแข็งแรงมั่นคงโดยได้รับการซ่อมแซมอยู่เสมอ ส่วนประกอบของอาคารเรียน เช่น บันได ระเบียงห้อง ต้องได้รับการดูแลรักษาความสะอาด ไม่มีสิ่งของวางเกะกะซึ่งเป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ สระน้ำ โรงอาหาร โรงยิม ห้องประชุม รวมทั้งห้องเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ควรได้รับการตรวจตรา ซ่อมแซมดูแล และหาทางป้องกันอุบัติเหตุอยู่เสมอ มีอุปกรณ์ดับเพลิงในสภาพดีใช้งานได้ อยู่ในบริเวณที่หยิบใช้สะดวก ประจำอาคารต่าง ๆ นอกจากนั้นโรงเรียนควรจัดแยกพื้นที่ที่ใช้ทำกิจกรรมออกเป็นสัดส่วน เช่น แบ่งเนื้อที่ไว้สำหรับจอดรถ เนื้อที่สำหรับจัดกิจกรรมกลางแจ้ง และควรมีเครื่องหมายจราจรที่จำเป็นติดไว้มองเห็นได้ชัดเจน มีการกำหนดข้อปฏิบัติและจัดนักเรียนช่วยเป็นเจ้าหน้าที่หน้าโรงเรียน ภายใต้การควบคุมของครู

๒. วางแผนป้องกัน ได้แก่ การจัดการป้องกันตามสถานที่ต่าง ๆ ที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน รวมทั้งเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอุบัติเหตุ อันอาจเกิดขึ้นได้จากการวางแผนป้องกัน โดยจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและอาการผิดปกติของนักเรียนประจำ และหาสาเหตุของการเจ็บป่วย จัดตั้งกฎเกณฑ์ตลอดจนข้อห้าม เช่น ห้ามเข้าไปในบริเวณที่กำลังมีการก่อสร้าง บริเวณสระน้ำ หรือข้อบังคับ มิให้นักเรียนกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่น่าจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ เช่น การวิ่งตามระเบียงหรือบันได ติดป้ายประกาศเกี่ยวกับคำเตือน ตามสถานที่ที่คิดว่าค่อนข้างจะเป็นอันตรายต่อเหล่านักเรียน เช่น สนาม บันได มุมอาคาร สายไฟ สถานที่ก่อสร้าง

๓. จัดบริการความปลอดภัย โดยการดูแลความปลอดภัยในการเล่น รวมทั้ง ตรวจสอบความปลอดภัย และแก้ไขความชำรุดทรุดโทรมของสิ่งของต่าง ๆ อันอาจเกิดอันตรายขึ้นได้ จัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกัน และควบคุมอุบัติเหตุ หรืออันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ เช่น มีเครื่องมือดับเพลิง เตรียมพร้อมอยู่เสมอรวมทั้งวางแผนป้องกันไว้ล่วงหน้าด้วย โดยศึกษาจากบันทึกประจำวันของครูเวร และสถิติอุบัติเหตุของโรงเรียน ตรวจสอบ สอดส่องมิให้นักเรียนนำวัตถุหรือสิ่งของที่อาจเกิดภัยหรืออันตรายเข้ามาในโรงเรียน เช่น วัตถุระเบิด อาวุธ ของมีคม เครื่องประดับหรือของมีค่า มีห้องพยาบาลสำหรับบริการช่วยเหลือ และให้การปฐมพยาบาลเมื่อเวลา

^{๓๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการประกันความปลอดภัยของนักเรียน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒), หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

เกิดอุบัติเหตุ รวมทั้งการควบคุมการใช้สารเคมี และการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ไฟฟ้าของมีคม^{๔๐}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงมาตรการป้องกันความปลอดภัยสนามเด็กเล่นไว้ดังนี้

๑. รักษาความสะอาดโดยรอบ ให้ปราศจากเศษวัสดุที่จะทำให้เกิดอันตราย เช่น เศษตะปู ไม้เสียบลูกชิ้น เศษแก้ว

๒. ตัดหญ้าอย่างสม่ำเสมอไม่ให้หญ้ารกเพื่อป้องกันสัตว์ร้ายต่าง ๆ

๓. หมั่นตรวจพื้นสนามหญ้าให้อยู่ในสภาพดีไม่ให้เป็นหลุมเป็นบ่อ

๔. หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์เด็กเล่นให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน หากพบว่าชำรุดให้รีบดำเนินการแก้ไข หรือนำออกจากสนามโดยทันที

๕. มีการควบคุมการเล่นเครื่องเล่นแต่ละชนิดอย่างถูกวิธี และกำหนดขอบปฏิบัติในการเล่นของนักเรียน โดยเครื่องเล่นบางประเภทสำหรับเด็กเล็ก ควรห้ามเด็กโตเข้าไปเล่น เครื่องเล่นบางประเภทที่เล่นร่วมกันได้ ควรกำหนดให้เด็กโตควรช่วยเหลือเด็กเล็ก

๖. ให้ความรู้และแนวปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่นักเรียนพบสิ่งแปลกปลอมซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิด หรือวัตถุอันตรายอื่น ๆ^{๔๑}

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน รวมถึงการดูแลรักษาความปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความปลอดภัยโดยการปรับปรุง ซ่อมแซมอาคารต่าง ๆ ในโรงเรียนให้มีความแข็งแรง ไม่มีสิ่งของวางเกะกะ ซึ่งเป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ ไม่ให้มีน้ำขังบริเวณโรงเรียนห้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับการซ่อมแซมดูแล มีอุปกรณ์ดับเพลิงในสภาพดีใช้การได้ประจำอาคารต่าง ๆ ติดป้ายประกาศเกี่ยวกับคำเตือน ตามสถานที่ที่คิดว่าค่อนข้างจะเป็นอันตรายต่อแหลมต่อนักเรียน ตรวจสอบไม่ให้แก่นักเรียนนำวัตถุหรือสิ่งของที่อาจเกิดอันตรายเข้ามาในโรงเรียน มีห้องพยาบาลสำหรับบริการช่วยเหลือ และให้การปฐมพยาบาลเมื่อเวลาเกิดอุบัติเหตุ และจัดให้มีการตรวจสุขภาพและอาการผิดปกติของนักเรียนเป็นประจำ บริเวณโรงเรียนมีมุมอ่านหนังสืออย่างเพียงพอ มีบอร์ดประกาศข่าวสารข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ตั้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

๒) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมการสอนเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ถ้าผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็น

^{๔๐} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การเรียนรู้ทักษะชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑), หน้า ๑๑๒-๑๑๔.

^{๔๑} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, คู่มือการประกันความปลอดภัยของนักเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๒๖.

กันเอง สนุกสนาน น่าสนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น และสามารถ รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน จำทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ และผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการแบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อบรมบรรยากาศในชั้นเรียน

ครูเป็นบุคคลที่สามารถสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีผลต่อนักเรียนเป็นอย่างมาก ครูที่มีความรัก เข้าใจในตัวเด็ก จะสามารถสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่น และความเป็นมิตร ทำให้เด็กไม่รู้สึกเกิดความกลัว ความกังวล ความคับข้องใจใด ๆ ทั้งสิ้น ตรงข้ามเด็กอยากที่จะเรียนในสภาพแวดล้อมที่รู้สึกปลอดภัย เป็นกันเอง ครูควรสร้างบรรยากาศของห้องเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

๑. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุกสนาน ได้รับความสนใจ ชวนให้คิด โดยเฉพาะ ต้องขจัดความกลัว ของนักเรียนให้หมดไป นักเรียนจึงจะกล้าแสดงออกกล้าแสดงความคิดเห็น การเสริมแรงให้นักเรียนพยายามคิดแสวงหาคำตอบและค้นหาคำตอบนั้น จะต้องเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการนำเกม เพลง หรือนิทานมาใช้ ครูไม่ควรใช้จากถากถาง ก้าวร้าว ตีเตือนทำให้เกิดความกลัว ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนมั่นใจว่า เขาจะไม่ถูกครูด่าทรมานเขาก็จะกล้าแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถาม ซักถามข้อสงสัย ซึ่งทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีความหมาย

๒. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ครูควรสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองกับนักเรียน ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเชื่อถือ ศรัทธาไว้วางใจในตัวครูว่าสามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้ ซึ่งตัวครูจะต้องเป็นผู้มีความจริงใจเห็นใจนักเรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนให้ความเห็นอกเห็นใจให้โอกาสนักเรียนแก้ตัว เมื่อทำผิด ยอมยืดหยุ่นข้อตกลงบางอย่าง เมื่อนักเรียนมีความจำเป็น

๓. มีการเสริมแรง และการจูงใจ ครูควรมีการเสริมแรงเพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดกำลังใจ เกิดความภาคภูมิใจในการเรียนการสอน ให้การยกย่องชมเชย เมื่อนักเรียนทำสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง หรือบางครั้งอาจเสริมแรงในรูปแบบอื่น ๆ แต่ควรระวัง อย่าให้มีการเสริมแรงมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดเป็นนิสัย ที่จะต้องได้รับการเสริมแรงทุกครั้ง จึงจะสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้

๔. ให้ความสนใจและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูต้องศึกษานักเรียนที่ครูรับผิดชอบทุกคนให้ความสนใจ เอาใจใส่ และควรรู้จักเด็กที่สอนทุกคนถ้าเด็กนักเรียนคนใดที่มีพฤติกรรมที่แปลกไป ครูควรให้ความสนใจใส่อย่างใกล้ชิด การที่ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่เตรียมไว้ดำเนินไปด้วยดี และช่วยจัดปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงตามสาเหตุ^{๔๖}

^{๔๖} สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, การเรียนรู้ทักษะชีวิต, อ่างแล้ว, หน้า ๒๐๔-๒๐๕.

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะดำเนินอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้สอนกับผู้เรียน ต้องมีความสัมพันธ์กันและมีปฏิสัมพันธ์กันในการสอนแต่ละครั้ง ครูผู้สอนจะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากผู้เรียนจากบรรยากาศในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การรู้จักทำการวิเคราะห์ การสังเกตบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นั้น จะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ เป็นผลดียิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้นการจัดบรรยากาศทางด้านวิชาการควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. ให้ความรักความอบอุ่นกับผู้เรียน โดยการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความสนใจ แสดงความจริงใจ สร้างความเป็นมิตร เป็นกันเอง เมตตาปรานีต่อผู้เรียน พร้อมทั้งจะให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะและอบรมสั่งสอน มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ เป็นตัวอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้าน

๒. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นเรื่องกระบวนการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นย่วยให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ควรปฏิบัติดังนี้

๑) ฝึกกระบวนการคิดและการแสดงออก โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน แสดงความคิดเห็น ครูต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ และพยายามนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

๒) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ครูควรฝึกให้นักเรียนทำงานโดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สร้างมนุษยสัมพันธ์อันดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง

๓) ใช้ประชาธิปไตยในห้องเรียน ฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย คือ ต้องเป็นผู้มีคารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญารธรรม ให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และต้องรู้จักเคารพสิทธิของบุคคลอื่น

๔) ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในห้องเรียน ในห้องเรียนครูและนักเรียนควรช่วยกันวางระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติไว้ให้ทุกคนปฏิบัติไว้เป็นกลาง ๆ และเอื้อต่อการนำไปปฏิบัติ โดยไม่ลำบากมากนัก

๓. การแสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ซึ่งแสดงออก ในรูปของการสนทนา พูดคุย การสั่งงาน การทำกิจกรรม ต่าง ๆ เป็นต้น

๔. การส่งเสริมให้นักเรียนถามปัญหาในวิชาเรียน สังเกตได้จากการเปิดโอกาสให้นักเรียนถามปัญหาและข้อข้องใจต่าง ๆ เกี่ยวกับบทเรียน โดยการใช้คำถามกระตุ้น การสร้างสถานการณ์หรือยกตัวอย่างการใช้อุปกรณ์การสอนช่วย เป็นต้น

๕. การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในการสอนครูได้ให้การส่งเสริมและให้อิสระแก่เด็กในการแสดงความคิดเห็นหรือไม่ ความคิดเห็นเหล่านี้้อาจออกมาในรูปของการตั้งคำถามอภิปราย เล่าเรื่องจากประสบการณ์ การนำความรู้ในวิชาที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

๖. การส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในสิทธิของผู้อื่น การที่ครูช่วยแนะนำให้นักเรียนรู้จักที่เขาที่เรา รู้จักฟังความเห็นของคนอื่น หรือเพื่อนร่วมชั้น เช่นในเรื่องการถาม-ตอบ การอภิปราย การทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น การเป็นสมาชิกที่ดีของชั้น เป็นต้น

๗. การเปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกิจกรรมต่าง ๆ จัดเตรียมกิจกรรมต่าง ที่นักเรียนจะได้มีโอกาสให้การเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ ให้กำลังใจ และช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะผู้ที่มีปัญหา เป็นต้น

๘. การส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความสามารถพิเศษ โดยการเปิดโอกาสให้แสดงออกเพื่อประกอบบทเรียน เป็นการยกตัวอย่าง หรือให้แสดงออกในการเลือกกิจกรรม ตามความถนัดการให้คำชมเชย การแสดงผลงานของเด็กนักเรียนในชั้นเรียน เป็นต้น

๙. การส่งเสริมให้นักเรียนช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่ม หรือของชั้น โดยกิจกรรมให้เด็กได้ทำงานเป็นกลุ่ม ช่วยให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาอันเกิดจากการทำงานการทำแบบฝึกหัดร่วมกัน ให้การรับรู้และชมเชยแก่ผู้ที่ชอบช่วยเหลือกิจกรรมของกลุ่มหรือของชั้น

๑๐. การจัดห้องเรียนเพื่อให้สอดคล้องกิจกรรม เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ในรูปแบบต่าง ๆ การจัดป่านนิเทศ การจับนิตรรศการ ในเรื่องที่สอดคล้องเนื้อหา และกิจกรรมทางคณิตศาสตร์

๑๑. การจัดห้องเรียนโดยทั่วไป เช่น ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด การจัดโต๊ะเก้าอี้ การจัดมุมห้องสมุด การจัดเก็บของต่าง ๆ การจัดห้องในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้สึกสะดวก สบายใจในการอยู่ในห้องเรียน^{๙๙}

สมศักดิ์ สินระเวชญ์ ได้ให้แนวคิดว่าการบวนการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้อย่างมีพลังเมื่อผู้เรียนอยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง และได้เห็นผลงานของตนเองมีความหมาย และสร้างความพึงพอใจส่วนตัว อันจะเป็นแรงจูงใจที่ดี และในเมื่อไม่มีใครสามารถออกคำสั่งให้คนเราพึงพอใจได้ โอกาสในการเลือกจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ หากผู้เรียนมีทางเลือกมากขึ้นเท่าไร โอกาสที่จะเกิดความอยากลงมือทำก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น และผู้เรียนสนใจทำงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งอย่างจริงจัง โอกาสที่ผู้เรียนจะได้ความรู้ใหม่ ๆ ยิ่งมีมากขึ้น^{๙๙}

พรณี ชูชัย ได้ประเมินแนวคิดของนักจิตวิทยาที่กล่าวถึงบรรยากาศในห้องเรียนที่จะเอื้อต่อผู้เรียน พัฒนาการเรียนรู้ได้ดีนั้นมี ๖ ลักษณะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้กำลังใจที่จะศึกษา ค้นคว้า บรรยากาศเช่นนี้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และไม่เกิดความเครียด

๒. บรรยากาศที่มีอิสระ(Freedom) ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือก และตัดสินใจที่จะศึกษา ค้นคว้า บรรยากาศเช่นนี้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และไม่เกิดความเครียด

^{๙๙} กรมวิชาการ, คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา, อ้างแล้ว, หน้า ๙๑-๙๓.

^{๙๙} สมศักดิ์ สินระเวชญ์, ยุทธศาสตร์การสอน, วารสารวิชาการ, ๒ (๑) : ๒๕๔๒, มกราคม :

๓. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ(Respect) ผู้สอนให้การยอมรับผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่า และมีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีผลต่อการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อไป

๔. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น(Warmth) ผู้สอนมีความเข้าใจ เป็นมิตร ยอมรับ และ คอยให้ความช่วยเหลือ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ อยากเข้าไปติดต่อกับ สิ่งเหล่านี้ มีผลต่อการเรียนของผู้เรียน บรรยากาศที่มีความอบอุ่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนรู้ว่าผู้สอนเอื้ออาทร จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักโรงเรียนและรักการเรียน

๕. บรรยากาศที่มีการควบคุม(Control) เป็นความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องฝึกให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย แต่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ โดยผู้สอนจะเข้มงวด เพื่อทำความเข้าใจ ความสำคัญของระเบียบแก่ผู้เรียนก่อน

๖. บรรยากาศของความสำเร็จ(Success) ผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนควรแสดงให้เห็นต่องานหรือการทำกิจกรรมของผู้เรียนใน ส่วนที่ประสบความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว^{๔๔}

จากแนวความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน บรรยากาศที่ีอาจส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนเต็มที่ ในทางกลับกัน บรรยากาศที่ไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ ไม่ตั้งใจและอาจมีเจตคติที่ไม่ดีต่อผู้สอนและต่อสถาบันได้ ดังนั้นบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วย ส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนรู้มีประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศการเรียนที่ดีนั้น หมายถึง ชั้นเรียนที่มีผู้เรียนที่ไม่รู้ไปจนถึงผู้เรียนที่ชำนาญ บางครั้งยังหมายถึง ชั้นเรียนที่ผู้เรียนอายุแตกต่างกัน ผู้เรียนที่รู้น้อยกว่าก็สามารถเรียนรู้จากผู้เรียนที่รู้หรือประสบการณ์มากกว่า ในขณะที่ผู้เรียนที่รู้มากกว่าการสร้างสิ่งที่มีความหมายนั้นโดยมากไม่มีคำตอบถูกผิด หรือวิธีถูกต้องวิธีเดียว ผู้เรียนบางคนจะวางแผนคิดก่อนลงมือทำบางทีทำไปได้สักระยะก็ทบทวน ในขณะที่ผู้เรียนบางคนชอบทำไป คิดไป เช่น บัณฑิตน้ำมันเป็นรูปร่าง หยุดสักพักแล้วตัดสินใจปั้นต่อ หรือตัดสินใจเปลี่ยนรูปร่าง บรรยากาศของการเรียนการสอนต้องมีความเป็นมิตร และเชิญชวนผู้เรียน ไม่ควรมีแม่ข้อจำกัด หรือความกดดันในเรื่องของเวลา เพราะการสร้างสรรคไม่สามารคนำนาฬิกามาจับเวลาหรือบีบให้เกิดขึ้นได้ ตรงข้าม ต้องสนุกกันบ้าง ผันกันบ้าง เดินดูกันบ้าง โดยเฉพาะดูงานเพื่อน บางทีเริ่มต้นไม่ถูก บางทีสมองตัน บางทีไม่ยอมทำอะไรก็ต้องปล่อยให้ผ่านไป ตามธรรมชาติ

การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง จะเป็นแนวทางให้เยาวชนของชาติสามารถจะสะสมองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนที่พึงปรารถนาในอนาคตควรเป็น

^{๔๔}พรณิ ชูชัย, จิตวิทยาการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : วรุฒิการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๒๖๑-๒๖๓.

ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดระดับสูง ทั้งนี้จะนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในการดำรงชีวิตได้ ครูมิได้เป็นผู้ควบคุมดูแลพัฒนาทักษะคิดไตร่ตรอง และโครงสร้างกระบวนการคิดแต่เพียงผู้เดียว หากแต่รวมถึงผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตรและการจัดการของโรงเรียน ที่ต้องการให้เกิดการสอนในหลาย ๆ ด้าน เช่น กระบวนการประเมินควรมีการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้และการสอนในหลาย ๆ ด้าน เช่น กระบวนการประเมินควรมีการเปลี่ยนแปลงในหลายระดับซึ่งต้องใช้เวลา

สรุปได้ว่าการจัดบรรยากาศให้ชั้นเรียนให้อึดต่อการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับบทเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้จากการถาม บรรยายภาคการเรียนการสอน คำนึงความอบอุ่นและความเป็นมิตร ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถพิเศษฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย ในชั้นเรียนโดยการปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในห้องเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนเคารพในสิทธิของผู้อื่นโดยการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และกิจกรรมของกลุ่ม การให้รางวัลหรือชมเชยที่ช่วยช่วยเหลือหรือกิจกรรมของกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนนั้นต้องมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญาและอารมณ์ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ๕ ลักษณะ ได้แก่ การเรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้โดยการคิดและปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น และการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ดังนั้นในการนำหลักสูตรไปใช้ของครูผู้สอนจึงควรมีการวางแผนสอนร่วมกันเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือและการบูรณาการการสอนร่วมกันตลอดจนมีการส่งเสริมการนำกรณีศึกษาใช้ในการพัฒนาตามหุปัญญา ตลอดจนกรณีศึกษาภายในที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษา^{๕๖}

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสนับสนุนผู้เรียนให้รับผิดชอบการเรียนของตนเอง รับผิดชอบต่อความประพฤติ และประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างสาระต่าง ๆ ในหลักสูตร มีวิธีการดังต่อไปนี้

๑. จัดทำคำถามหรือกิจกรรมชนิดท้าทายและปลายเปิด
๒. กระตุ้นผู้เรียนให้จัดการกับปัญหาของตนเอง และรู้จักสำรวจตรวจตราด้วยตัวเอง

^{๕๖} ยุทธนา ปฐมวราชาติ, การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : แนวคิดเชิงปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วารสารวิชาการ, ๕ (๕) พฤษภาคม ๒๕๔๕ : ๑๑-๑๘.

๓. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการนำหลักสูตรไปใช้ในเชิงบูรณาการ

๔. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้จากการถาม

๕. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกหัวข้อที่จะเรียน วัสดุและสื่อการเรียนของกลุ่มทดลองจนวิธีการนำเสนอ

๖. สนทนากับผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ทราบความต้องการของแต่ละคน

๗. ทำแบบจำลองและสาธยายกลวิธีที่ทำได้ยากในผู้เรียนแต่ละคน

๘. กระตุ้นให้มีผลย้อนกลับเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนในชั้น เช่น ทำตัวรับฟังข้อคิดเห็น

๙. ต้องให้มีผลลัพธ์หลากหลาย

๑๐. จัดเวลาให้ผู้เรียนได้คิดและได้พูด

๑๑. สร้างวิธีการประเมินตนเอง^{๔๗}

กรมวิชาการ เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวิธีดำเนินการดังนี้

๑. การบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีเอกสาร/หลักฐานการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังนี้

๑.๑ มีการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา/รายวิชา/และกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

๑.๒ มีการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ คิด และสรุปเป็นความรู้และแนวความคิดด้วยตนเอง

๑.๓ มีการสอนซ่อมเสริม และส่งผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามความถนัดและเต็มตามศักยภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานและตรวจสอบได้

๑.๔ มีการจัดประเมินตามสภาพจริง

๑.๕ ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบโอนของกระทรวง

๒. การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒.๑ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

๒.๒ มีกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับผู้เรียน

๒.๓ มีแผน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและสามารถสนับสนุนจุดเน้นของสถานศึกษา

๓. การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

^{๔๗} สมศักดิ์ สีนธะเวชญ์, ยุทธศาสตร์การสอน, วารสารวิชาการ, อ่างแล้ว, ๒๕๔๒ : ๔๙-

- ๓.๑ มีการจัดอบรมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา
- ๓.๒ มีเครือข่ายการเรียนรู้ในและนอกสถานที่
- ๓.๓ มีการสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของสถานศึกษาและชุมชน
- ๓.๔ มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้
- ๓.๕ มีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน
- ๓.๖ มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง^{๔๔}

รุ่ง แก้วแดง กล่าวถึงบทบาทสำคัญของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ครูแต่ละคนสามารถกำหนดกระบวนการทำงานของตนเองได้ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาเรื่องมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรให้เข้าใจ ถ้าเป็นไปได้ควรศึกษาให้ครบทั้งหน่วยของการเรียนที่อาจจะกำหนดเป็นภาคเรียนหรือทั้งปีการศึกษาและนำมาพัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่ตนสอนอยู่

ขั้นตอนที่ ๒ วางแผนการสอน ว่าควรจะสอนอย่างไร รวมทั้งจะต้องสามารถกำหนดสิ่งที่จะบรรลุผลหรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือพฤติกรรมของนักเรียนที่จะเกิดหลังจากการได้รับการศึกษาโดยเน้นการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ ๓ นำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้ในการสอนของครู และการเรียนของนักเรียน เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ควบคู่การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ ๔ ดำเนินการสอนโดยทำงานร่วมกับผู้เรียนหมายความว่า ต้องลดบทบาทการบอกของครูมาเป็นการทำงานร่วมกับผู้เรียน โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ ๕ ประเมินผลการสอน ว่าสิ่งที่ครูสอนไปนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยวัดจากผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พิจารณาเป็นรายบุคคลและรายชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ ๖ วิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในวงจรต่อไป

ขั้นตอนที่ ๗ บันทึกสรุปผลการสอน ว่าในคาบหรือหน่วยนั้นมีความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขอย่างไร มีคำแนะนำเพื่อจะนำไปปรับปรุงต่อไปอย่างไร โดยบันทึกทุกสิ่งทุกอย่างเอาไว้เป็นหนึ่งหน่วย^{๔๕}

^{๔๔} กรมวิชาการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๑-๒๒.

^{๔๕} รุ่ง แก้วแดง, ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๔), หน้า ๙๔-๙๖.

ดังนั้น กล่าวสรุปได้ว่าความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีดังนี้

๑. ช่วยให้ผู้เรียนในการเรียนรู้ และวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ ตรวจสอบ ความคาดหวังของผู้เรียน สร้างความต้องการ / ความเข้าใจ/เป้าหมายให้แก่ผู้เรียน วางแผนประสบการณ์ที่เหมาะสม ประเมินกิจกรรมการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียน กระตุ้นให้เกิดการอภิปราย และนำหัวข้อใหม่ ๆ แนะนำสื่อใหม่ ๆ แสดงเป้าประสงค์ให้กลุ่มทราบ และสอนทักษะการคิดไตร่ตรอง และโครงสร้างกระบวนการคิด

๒. พัฒนาทักษะต่าง ๆ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง และในตัวผู้เรียน ได้แก่ช่วยในการสื่อสารและตั้งคำถาม ฝึกทักษะการคิดไตร่ตรอง กระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งสำหรับผู้สอนและผู้เรียน ประเมินตนเอง ขยายและทำความคิดและความเข้าใจให้ชัดเจน ทั้งสำหรับผู้สอนและผู้เรียน ประเมินตนเอง ขยายและทำความคิดและความเข้าใจให้ชัดเจน เน้นให้เห็น ช่องว่างของความรู้ และจัดลำดับก่อนและหลัง

ผู้เรียนสามารถที่จะใช้ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ แก้ปัญหาจัดลำดับก่อนและหลัง ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดไตร่ตรอง และโครงสร้างกระบวนการคิด ตรวจสอบ/พิจารณา/ประเมิน/และลำดับความคิด เจตคติและความรู้สึกให้ชัดเจนสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมให้เกิดการคิดแนวข้าง(Lateral Thinking) และการคิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) เรียนรู้แบบเห็นถึงจินตภาพ เน้นช่องว่างของความรู้ ประเมินตน ประเมิน(Evaluate) ความต้องการของตนเองได้ กำหนดเป้าหมายและแผนปฏิบัติงานและช่วยด้านการเรียนและทักษะการจัดระบบงาน

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมและการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ถ้าจัดได้เหมาะสมจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน มีการจัดทำสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา/รายวิชา จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ คิดและสรุปเป็นแนวความคิดของตนเอง มีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามความถนัด มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและมีการประเมินตามสภาพจริง

๒.๓ สภาพทั่วไปของพื้นที่วิจัย

๑) ประวัติและความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์

โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ที่เขตเทศบาลบ้านบุรณเจริญ ตำบลจอมพระ อำเภोजอมพระจังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ประมาณ ๔๔ ไร่ ๑ งาน มีสัญลักษณ์อักษรย่อ จ.ป.ส. โดยตราประจำโรงเรียน คือ รูปช้างคอบเพลิง รูปช้างหมายถึง ชาวจอมพระในอดีตเป็นชาวพื้นเมืองซึ่งเลี้ยงช้างมากที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ คบเพลิงหมายถึง การมีปัญญาสว่างไสว เช่นเดียวกับคอบเพลิง

โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์มีปรัชญาโรงเรียนว่า “ปัญญา นราน รตนํ ปัญญาเป็นสิ่งประเสริฐของมนุษย์”

คติพจน์ประจำโรงเรียน “ความรู้คู่คุณธรรม”

คำขวัญ “การพัฒนาสร้างสรรค์ สัมพันธ์ชุมชน ภูมิปัญญาแห่งตน มาตรฐานสากล คือ
ปณิธาน”

สีประจำโรงเรียน เทา-ชมพู

สีเทา หมายถึง สมถะ บ่งบอกถึงความมีสติปัญญา และความเฉลียวฉลาด

สีชมพู ถึง ความนอบน้อม ความเรียบร้อย

เทา - ชมพู หมายความว่า การเป็นผู้มีความประพฤติดีนอบน้อม มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นคูณ

วิสัยทัศน์ จัดการศึกษา พัฒนาผู้เรียน เป็นคนดี มีปัญญา ก้าวหน้าเทคโนโลยี มีครู
เชี่ยวชาญ ประสานชุมชน มีมาตรฐานสากล

พันธกิจ ประกอบด้วย

๑. จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ มี
คุณธรรม จริยธรรม ค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเอง และมีความสามารถในการใช้
เทคโนโลยี เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับสูง และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

๒. ส่งเสริม พัฒนาบุคลากร ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู มีความรู้ และ
ทักษะในการวิจัยในชั้นเรียน การใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

๓. ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ให้มีระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษา มีการรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาแก่สาธารณชน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น
ให้แก่ชุมชนอันนำไปสู่เกณฑ์มาตรฐานจากองค์กรภายนอก

๔. พัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ภายใน ภายนอกโรงเรียน ระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้มีคุณภาพ อันนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๕. ระดมสรรพกำลังสร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ที่เข้มแข็ง อันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วม
ของชุมชน องค์กร และประชาสังคมในรูปแบบผู้อุปถัมภ์ ผู้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา

เป้าประสงค์ เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีคุณลักษณะอันพึง
ประสงค์ ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนา ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดย
วงจรคุณภาพ ทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ประวัติโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ โรงเรียนเรียนจอมพระประชาสรรค์ เป็นโรงเรียน
มัธยมแห่งแรกของอำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ได้รับการประกาศจัดตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยมี
พระอุปชฌาย์ทุม ปรีสุทโธ เจ้าอาวาสวัดจอมพระ และนายวิศิษฎ์ ดีเสมอ ศึกษาการอำเภอท่าตูมใน
ขณะนั้น เป็นประธานในพิธี สถานที่ก่อสร้างคือบริเวณตลาดเทศบาลตำบลจอมพระในปัจจุบัน โดย
เปิดทำการสอนในรูปสหศึกษา เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ มีนักเรียนจำนวนหนึ่งห้องเรียน
จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ มีนายสนิท จินดากุล
ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาคนแรก

พ.ศ. ๒๕๐๖ โรงเรียนได้รับงบประมาณเพื่อสร้างอาคารเรียนถาวรเป็นอาคารไม้แบบ ๐๐๒ เป็นอาคาร ๒ ชั้น จำนวน ๑ หลัง (ปัจจุบันทำการรื้อถอนแล้ว) และได้ย้ายที่ตั้งของโรงเรียนมาอยู่ที่ท่าเลี้ยวสัตว์บริเวณที่เรียกว่า “โคกฟ้าผ่า” หมู่ที่ ๖ ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ ๔๙ ไร่ ๑ งาน พื้นที่ตั้งมีลักษณะเป็นที่ราบสูงมีอาณาเขตติดต่อกับสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้ ทิศเหนือ จดลำห้วยสาธารณะ ทิศตะวันออก จดโรงเรียนบ้านกระทุ่มมูม ทิศใต้ จดสำนักงานที่ดินอำเภอจอมพระ ทิศตะวันตก จดทุ่งนาเอกชน ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดสุรินทร์ประมาณ ๒๗ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากชุมชนตลาดอำเภอจอมพระเป็นระยะทางประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร

พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (ค.ม.ช) รุ่นที่ ๘ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนวิชาอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและคหกรรม

พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘

พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้รับคัดเลือกจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เป็นโรงเรียนนำการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับคัดเลือกจากอำเภอจอมพระ เป็นโรงเรียนในโครงการ “หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน”

พ.ศ. ๒๕๔๘ ผ่านการตรวจรับรองการเป็น “ต้นแบบโรงเรียนในฝัน” โรงเรียนที่ ๔๙ ของประเทศไทยและโรงเรียนแรกของจังหวัดสุรินทร์ จากสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต ๑ เป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา

ปัจจุบันโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๓ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แบ่งการบริหารจัดการ การศึกษาเป็น ๔ ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบริหารงาน บุคคล จัดการศึกษาในระบบให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ และช่วงชั้นที่ ๔ (ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖) มีการจัดชั้นเรียนเป็น ๑๑-๑๑-๑๐ / ๑๐-๑๐-๑๐ มีห้องเรียนทั้งสิ้น ๖๒ ห้องเรียน มีนายสุพัฒน์ โปธิสาร ผู้อำนวยการชำนาญพิเศษเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ ๒.๑ จำนวนครู – อาจารย์ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์จำแนกตามกลุ่มสาระกลุ่มการเรียนรู้และวุฒิการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ฝ่าย/งาน/กลุ่มสาระ	วุฒิการศึกษา			รวม
	ปริญญาโท	ปริญญาตรี	อนุปริญญา	
บริหาร	๕	-	-	๕
วิทยาศาสตร์	๑	๑๓	-	๑๔
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๒	๙	-	๑๑
ภาษาต่างประเทศ	๒	๑๑	-	๑๓
ภาษาไทย	-	๘	-	๘
คณิตศาสตร์	๓	๙	-	๑๒
สุขศึกษาและพลศึกษา	๓	๙	-	๑๒
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	-	๑๙	-	๑๙
ศิลปศึกษา	๑	๖	-	๗
แนะแนว	-	๑	-	๑
เจ้าหน้าที่	-	๒๘	๕	๓๓
รวม	๑๗	๑๑๓	๕	๑๓๕

ตารางที่ ๒.๒ จำนวนห้องเรียน/นักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๕

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	จำนวนห้อง	หมายเหตุ
ม.๑	๕๖๙	๑๑	
ม.๒	๕๑๓	๑๑	
ม.๓	๕๐๓	๑๐	
รวม	๑,๕๘๖	๓๒	
ม.๔	๔๒๒	๑๐	
ม.๕	๓๙๕	๑๐	
ม.๖	๓๗๗	๑๐	
รวม	๑,๑๙๔	๓๐	
รวม	๒,๖๗๙	๖๒	

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมพงษ์ ฤทธิผลลง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔ ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔ โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔ มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยเดียวกัน มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เดียวกันจึงมีความต้องการด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเหมือนกัน ในด้านความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔ ของโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการเปรียบเทียบในภาพรวมและรายข้อ พบว่าไม่แตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติในระดับ ๐.๐๕ ๒. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีบรรยากาศร่มรื่นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รองลงมาคือความเห็นด้วยมาก ได้แก่ โรงเรียนมีห้องพยาบาลและโรงเรียนมีกิจกรรมในการพาผู้เรียนไปเรียนรู้นอกโรงเรียนทุกปี โรงเรียนมีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ตามลำดับ ส่วนโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมีความคิดเห็นมากคือ โรงเรียนมีห้องพยาบาล โรงเรียนมีห้องเรียนที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีกิจกรรมในการพาผู้เรียนไปเรียนรู้นอกโรงเรียนทุกปี ตามลำดับ^{๔๐}

เพ็ญศรี จันทรอินทร์ ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหอพักในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมของหอพักนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในภาพรวมทั้งหมดยู่ในระดับปานกลาง เมื่อได้พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง ๓ ด้าน คือปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านบริเวณบริการและสนับสนุนการเรียน รองลงมาคือปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านบริเวณพักผ่อนหย่อนใจ ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้านห้องพัก และมีปัญหาในระดับน้อย ๑ ด้านคือ ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและด้านสังคม ตามลำดับ แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา หอพักในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ควรมีการปรับปรุงในหลายด้าน ได้แก่ การสำรวจและ เพิ่มจุดติดตั้ง Access point สำหรับอินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย เพื่อเพิ่มความเร็วของอินเทอร์เน็ต ควรมีห้องอินเทอร์เน็ตสำหรับนักศึกษาในหอพัก จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะประจำหอพัก ควรมีระบบเสียงตามโดยติดตั้งลำโพงกระจายเสียงไว้สำหรับทุกหอพัก ควรมีพื้นที่ส่วนกลาง

^{๔๐}สมพงษ์ ฤทธิผลลง, “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔”, การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย), ๒๕๕๓, ๙๒ หน้า.

ของทุกหอพักมาทบทวนกิจกรรมร่วมกันได้ จัดเป็นห้องโถงให้เป็นมุมอ่านหนังสือ ห้องโทรทัศน์ ห้องรับแขกและมียามมาอยู่หน้าหอตรวจการเข้าออกของคนในหอพัก^{๕๑}

อุดมรัตน์ จรัสศรี ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ๑. นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายด้าน ทั้ง ๓ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และบริเวณทั่วไป ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมการให้บริการ ๒. นักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๕๒}

พูลศักดิ์ เผ่าภูรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ๑. การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู อยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒. ผลการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี ๕ ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านครูและบุคลากร ด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านสื่อและอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ ๓. แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นน้อย จึงควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานอื่น เพื่อนำมาช่วยส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี ต่อไป^{๕๓}

โกวิท มัชฌิมา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒ ผลการวิจัยพบว่า ๑. การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตามลำดับ ๑.๑ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า ทั้ง

^{๕๑}เพ็ญศรี จันทร์อินทร์, “แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหอพักในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร), ๒๕๕๒, ๑๒๖ หน้า.

^{๕๒}อุดมรัตน์ จรัสศรี, “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง”, รายงานการวิจัย, (คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๕๑, ๑๑๖ หน้า.

^{๕๓}พูลศักดิ์ เผ่าภูรี, “การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี”, ปรวิญญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี), ๒๕๕๑, ๑๑๓ หน้า.

ผู้บริหาร และครุมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒ ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ๑.๒ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒ มีการจัด สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ๒. ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นต่อระดับการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางบริหารจัดการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ๓. สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษามากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่^{๕๔}

เสน่ห์ คำสมหมาย ได้ศึกษา การจัดกิจกรรมรณรงค์ และสิ่งแวดลอมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนลำปาววิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า “ด้านบรรยากาศและสิ่งแวดลอมของสถานศึกษา โรงเรียนได้ปรับปรุงการปลูกไม้ยืนต้นจัดสวนหย่อมรอบๆ อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ริมถนนและทางเท้า ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคลากร เพื่อใช้ร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกร่วมกันในทางที่ดีงาม และจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความยินดีในโอกาสสำคัญต่างๆ ด้านการรณรงค์และรักษาสิ่งแวดลอมในสถานศึกษา โรงเรียนได้จัดกิจกรรมภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนในการป้องกันและลดมลพิษ ด้านการบริหารสิ่งแวดลอมในสถานศึกษา โรงเรียนได้มีการมอบหมายให้บุคลากรกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของกรมสามัญศึกษาในการอนุรักษ์สิ่งแวดลอม ได้จัดกิจกรรมปลูกไม้ยืนต้นเทิดพระเกียรติโครงการทำความสะอาดโลก โดยร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการรณรงค์รักษาสิ่งแวดลอม จัดให้มีการมอบประกาศเกียรติคุณและมอบเกียรติบัตรแก่บุคคลผู้มีผลงานดีเด่นในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดลอม ปัญหาที่พบได้แก่ งบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมด้านนี้ไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนแก้ปัญหาโดยมอบหมายงาน ด้านนี้ให้บุคลากรร่วมกันรับผิดชอบ มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรและชุมชนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดลอม”^{๕๕}

^{๕๔}โกวิท มัชฌิมา, “การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒”, ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๐, ๑๐๖ หน้า.

^{๕๕}เสน่ห์ คำสมหมาย, “การศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดลอมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๙, ๑๒๗. หน้า.

ดำรง อ่อนน่วม ได้ศึกษาการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า “การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนดำเนินการทั้ง ๔ ด้าน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการดังนี้ ๑) ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ถูกสุขลักษณะคือ โรงเรียนจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ๒) ด้านการเสริมสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงเรียน ให้การยกย่องชมเชยบุคลากร และนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านสิ่งแวดล้อม ๓) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาโรงเรียนจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญและร่วมกันปลูกไม้ดอกไม้ประดับในโรงเรียน ๔) ด้านการประสานงานและร่วมมือกับชุมชนพบว่าผู้บริหารและบุคลากรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ชมรม สมาคมดำเนินการรณรงค์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่วนที่ได้ดำเนินการ คือการจัดทำแผนงานระยะยาวการปลูกต้นไม้ยืนต้น การจัดหาสื่อ โปสเตอร์ สไลด์ วิดีโอ หนังสือ เอกสาร วารสารต่างๆ ไว้เพิ่มพูนความรู้ การนำผลการประเมินการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาไปใช้ไม่ได้ประสานงานกับชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ขาดงบประมาณและขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ”^{๕๖}

ศศิวิมล เทศประสิทธิ์ ได้ศึกษา กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน ๕ คน คณะกรรมการบริหารสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๒ คน คณะกรรมการนักเรียน จำนวน ๓๗ คน และคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ปกครอง จำนวน ๒๙ คน รวมทั้งสิ้น ๘๔ คน ผลการวิจัยพบว่า “โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย มีการพัฒนาจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อตั้งโรงเรียนเป็นต้นมา (พ.ศ.๒๕๑๐) จนถึงปัจจุบัน โดยจัดให้มีโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีการร่มรื่น และ สวยงามในปี พ.ศ. ๒๕๔๑โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ได้รับการคัดเลือกจาก การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยให้เข้าร่วมโครงการ ๕ ส. คือ สะอาด สะอาด สะดวก สุขลักษณะ สุขนิสัย ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ ๒ ในระดับประเทศ และในปีเดียวกัน โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ก็ได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เข้าร่วมโครงการ ISO ๑๔๐๐๑ พร้อมกับโรงเรียนนาร่องอีก ๑๔ โรงเรียนทั่วประเทศ”^{๕๗}

^{๕๖}ดำรง อ่อนน่วม, “การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์), ๒๕๔๙, ๑๑๘ หน้า.

^{๕๗}ศศิวิมล เทศประสิทธิ์, “กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัยจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘, ๑๑๒ หน้า.

โกศล บุญไชย ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมรณรงค์ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเลยพิทยาคม โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ครู-อาจารย์ จำนวน ๔๐ คน พบว่า “การดำเนินงานเป็นระบบและมีประสิทธิผล สามารถที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เหมาะสมบนหลักของการมีส่วนร่วม หากโรงเรียนจัดทำแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมในระยะยาว โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกของนักเรียน เพื่อให้เกิดการประสานงาน และสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้การดำเนินงานด้านนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”^{๕๘}

ณุดตรา แทนขำ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับประถมศึกษาปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ พบว่า “โรงเรียนที่ได้รับรางวัลสิ่งแวดล้อมดีเด่นมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณโรงเรียนให้ร่มรื่น มีที่รองรับขยะและมีกิจกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าและน้ำ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา บุคคลในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม”^{๕๙}

วิชัย วรรณพุม ได้วิจัยเรื่อง ทรรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนประจวบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ ๖๕.๗ มีอายุระหว่าง ๑๓-๑๖ ปี ร้อยละ ๕๙.๗ และเรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ ๔ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖) ร้อยละ ๕๐.๓

๒. นักเรียนมีความคิดเห็นด้วยระดับปานกลางต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนประจวบวิทยาลัย ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๗ โดยมีด้านวิชาการ เป็นอันดับ ๑ รองลงมา คือ ด้านสังคมปฏิสัมพันธ์ เป็นอันดับที่ ๒ ด้านการบริหารจัดการ เป็นอันดับที่ ๓ และด้านกายภาพ เป็นอันดับสุดท้าย^{๖๐}

^{๕๘}โกศล บุญไชย, “การศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเลยพิทยาคม”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๘, ๑๑๒ หน้า.

^{๕๙}ณุดตรา แทนขำ, “การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาดีเด่นระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๘, ๑๑๙ หน้า.

^{๖๐}วิชัย วรรณพุม, “ทรรศนะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนประจวบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๘, ๘๘ หน้า.

นิพนธ์ อักษรนำ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความเห็น และสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเขตการศึกษา ๓ กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

๑. ทุกโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องตามแนวทางและหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดี และปฏิบัติอยู่มาเพียงบางกิจกรรมเท่านั้น แต่กิจกรรมที่สำคัญบางกิจกรรม โรงเรียนได้ปฏิบัติน้อยและควรปฏิบัติให้มีการปฏิบัติทั่วทุกโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาควรเพิ่มประสบการณ์แก่ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. การสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียนในด้านต่างๆในการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในภาพรวมโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมร้อยละ ๘๒.๗ โรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อมร้อยละ ๘๔.๕ และโรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมร้อยละ ๘๒.๔ รวมทุกโรงเรียนในเขตการศึกษา ๓ มีความพร้อมร้อยละ ๘๕.๖^{๒๑}

ตรี แสงศักดิ์ ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร โดยการสอบถามครูใหญ่โรงเรียนเอกชนมัธยมประเภทสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครจำนวน ๑๖๙ คน ผลการศึกษาพบว่า “สภาพการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน ส่วนมากจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีบางเพียงกิจกรรมที่โรงเรียนจัดอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดทำขยะแห้งด้วยวิธีใช้การเผ่าขยะของโรงเรียนมีการจัดขยะแยกประเภทจัดให้มีบ่อน้ำทิ้งภายในโรงเรียน การจัดให้มีการนิเทศแก่ครูในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาต่างมีความคิดเห็นว่าคุณภาพการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน”^{๒๒}

อรุณี ราชพัฒน์ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า “นโยบายการดำเนินงานในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนทุกขนาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเน้นการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม โดยเฉพาะสวนหย่อม ปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับและไม้ยืนต้น การจัดสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับอาคารเรียน อาคารประกอบ การจัดการสุขาภิบาลและการจัดบริเวณโรงเรียนของโรงเรียนทุกขนาดมีการดำเนินการไปตามหลักการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนคือ ความร่มรื่น สวยงาม และสะดวกสบาย ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุความปลอดภัยจากโรคติดต่อ

^{๒๑}นิพนธ์ อักษรนำ, “การศึกษาความเห็น และสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเขตการศึกษา ๓ กรมสามัญศึกษา”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๓๔ หน้า.

^{๒๒}ตรี แสงศักดิ์, “ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม), ๒๕๔๗, ๑๑๒ หน้า.

และความเหมาะสมกับการพัฒนาการทางร่างกายซึ่งโรงเรียนทุกขนาดเน้นตามข้อ ๒ ของบัญญัติ ๑๐ ประการที่ต้องการให้โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนปลูกฝังเรื่องความสะอาดและให้โรงเรียนร่มรื่น”^{๖๓}

พงศ์ศิริ จันทิวาสน์ ได้วิจัยเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า “๑) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก ๒) พฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับมาก ๓) การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑”^{๖๔}

ชลอ ไกรทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทรรศนะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่าในภาพรวมครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเรื่องทรรศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางด้านการบริหารจัดการครูเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพครูเห็นด้วยในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามภูมิหลังของครู พบว่า

๑. ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีทรรศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน
๒. ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีทรรศนะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา
๓. ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทรรศนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕
๔. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีทรรศนะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน

^{๖๓} อรุณี ราชพัฒน์, “การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๗, ๑๑๕ หน้า.

^{๖๔} พงศ์ศิริ จันทิวาสน์, “การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๔๖, ๙๘ หน้า.

๕. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต่างกัน มีทรรศนะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕”^{๖๕}

วิลาวัลย์ บัวหุ้ง ได้วิจัยเรื่อง การประเมินประสิทธิผลการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (โรงเรียนสตรีวิทยาและโรงเรียนสารวิทยา) เปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ไม่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (โรงเรียนหอวังและโรงเรียนเบญจมราชาลัย) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบจำลองซิป (CIPP MODEL) จากการประเมินสภาวะแวดล้อมพบว่า “โรงเรียนสตรีวิทยา และโรงเรียนสารวิทยาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตชุมชนริมถนนใหญ่ที่มีการจราจรคับคั่งบริเวณที่ตั้งโรงเรียนมีปัญหามลพิษ สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อบุคลากรในโรงเรียนโรงเรียนจึงได้พิจารณาว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของคนทั้งประเทศและต่อไปจะเป็นปัญหาของคนทั้งโลก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักให้แก่เยาวชนเพื่อ จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO ๑๔๐๐๑) ซึ่งการดำเนินการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO ๑๔๐๐๑) นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่จะอนุรักษ์และรักษาสภาพแวดล้อมจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับครูอาจารย์โรงเรียนได้รับประโยชน์จากระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO ๑๔๐๐๑) มากที่สุดคือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมา ได้แก่ การป้องกันมลพิษ การสร้างภาพพจน์ของโรงเรียน การประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนในโรงเรียนหอวังและเบญจมราชาลัย ได้ดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยจัดทำแผนและกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยจัดทำแผนและกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งเป็นแผนเฉพาะกิจแต่ยังขาดการต่อเนื่องในการปฏิบัติ”^{๖๖}

สุจินตรา ศรีตะโกมล ได้วิจัยเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความพอใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิชาการและด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง

^{๖๕} ชลอ ไกรทอง, “ทรรศนะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต), ๒๕๔๖, ๑๐๘ หน้า.

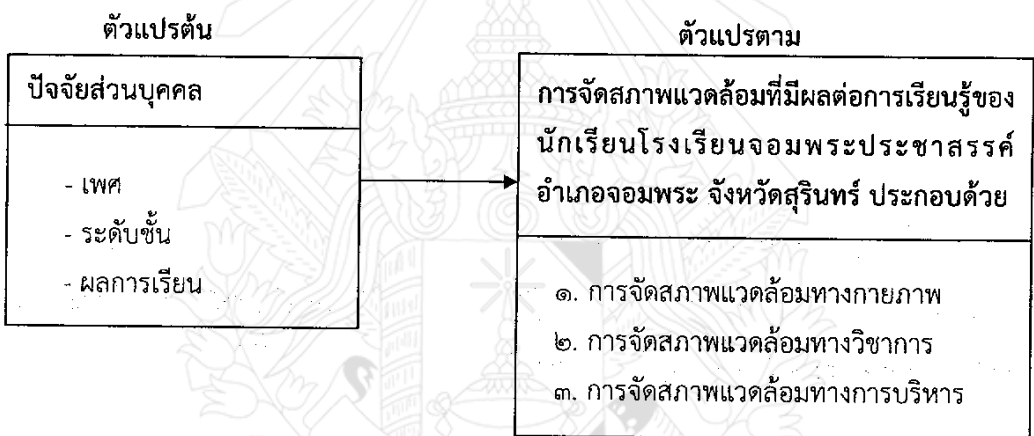
^{๖๖} วิลาวัลย์ บัวหุ้ง, “การประเมินประสิทธิผลการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO ๑๔๐๐) ในเขตกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๕, ๑๒๙ หน้า.

๒. ความคาดหวังต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ และด้านกายภาพ ตามลำดับ

๓. ความพอใจและความคาดหวังต่อการจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยนนทบุรีไม่มีความแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน^{๖๗}

๒.๕ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดของกรมสามัญศึกษาได้กำหนดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ๓ ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางวิชาการ สิ่งแวดล้อมทางการบริหาร^{๖๘} แล้วนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ ๒.๑ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๖๗} สุจินตรา ตรีตะโกมล, “การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, อ่างแก้ว, ๙๘ หน้า.

^{๖๘} กรมสามัญศึกษา, การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน, อ่างแก้ว, หน้า ๘.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิคและวิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างเครื่องมือและการตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร

ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๒,๖๐๐ คน

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๑ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓๕ คน

๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) มัธยมศึกษาตอนต้น และ ๒) มัธยมศึกษาตอนปลาย หลังจากนั้นจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓๕ คน และใช้ระดับชั้นเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

^๑บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาน์จัดพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

- ๑) แบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิ โดยใช้ระดับชั้นเป็นตัวแบ่งชั้นภูมิ
 - ๒) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามสัดส่วน
 - ๓) ทำการสุ่มแต่ละชั้นภูมิตามจำนวนที่กำหนดไว้
- สำหรับรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
มัธยมศึกษาตอนต้น	๑,๔๘๐	๑๙๑
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑,๑๒๐	๑๔๔
รวม	๒,๖๐๐	๓๓๕

สูตร
$$n_h = \frac{n \cdot N_h}{N}$$

n	หมายถึง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
n_h	หมายถึง	ขนาดของตัวอย่างในชั้นภูมิที่ h
N	หมายถึง	จำนวนประชากร
N_h	หมายถึง	จำนวนประชากรในชั้นภูมิที่ h

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-end-Questions) มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ ระดับชั้น และผลการเรียน

ตอนที่ ๒ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับผลการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ประกอบด้วย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหาร มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า ๕ ระดับของไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามแบบคำถามปลายเปิด(Open-ended question) สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๓.๔ การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือ

สำหรับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจากเอกสาร ตำรา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

๓.๔.๒ นำข้อมูลจากกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามในการวิจัย

๓.๔.๓ นำร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาความครบถ้วน ครอบคลุม การใช้ภาษา โครงสร้างและรูปแบบการตั้งคำถามเสร็จแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำให้สมบูรณ์

๓.๔.๔ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และภาษาที่สื่อความหมายของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน ประกอบด้วย

๑. นายสุวัฒน์ โพธิ์สาร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
การศึกษา ร.ป.ม. รัฐประศาสนศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์
อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
๒. นางสาวพร นิลเนตร เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
การศึกษา ก.ศ.บ. (ภาษาไทย)
ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์
อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
๓. นางสุพิชา เสริมศิริ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติ
การศึกษา คบ.(การวัดผลการศึกษา)
ตำแหน่งปัจจุบัน ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์
อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามโดยใช้แบบวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ ๐.๖๖ ขึ้นไป ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐

๓.๔.๕ นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนไตรมิตรวิทยาสรรค์ จำนวน ๓๐ คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าจำแนกเป็นรายข้อความเชื่อมั่นแบบสอบถาม ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๒ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ผลจากการทดสอบเครื่องมือได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๖ ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ผู้วิจัยทำบันทึกลงถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยตนเอง

๓.๕.๓ ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ ๑๐ ถึง ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕

๓.๕.๔ เก็บรวบรวมข้อมูลจากจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จำนวน ๓๓๕ ฉบับ จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและข้อมูล จากนั้นลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๓.๖.๑ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยได้จัดกระทำข้อมูลโดยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจัดระเบียบข้อมูลและลงรหัสของข้อมูล

๓.๖.๒ นำข้อมูลดังกล่าวมาคำนวณ ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๑ เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น และผลการเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๒ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย

^๒ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, อ้างใน ยุทธ ไกรยวรรณ์, *พื้นฐานการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๓๐.

(\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งกำหนดค่าคะแนนไว้ ๕ ระดับ ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)^๓

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง
๑.๐๐ - ๑.๔๙	มีผลการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด
๑.๕๐ - ๒.๔๙	มีผลการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับน้อย
๒.๕๐ - ๓.๔๙	มีผลการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับปานกลาง
๓.๕๐ - ๔.๔๙	มีผลการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับมาก
๔.๕๐ - ๕.๐๐	มีผลการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

๓. เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกันโดยใช้สถิติอนุมานหรืออ้างอิง คือการทดสอบค่าที่ t-test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different)

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยการหาค่าความถี่แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

๓.๗ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ๒ ประเภท ได้แก่

๓.๗.๑ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S D) สำหรับบรรยายปัจจัยส่วนบุคคล

๓.๗.๒ สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที่ (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

^๓John W. Best, Research in Education, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓๕ คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ t (t- distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F- distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)

SS	แทน	ผลโดยรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับชั้น และผลการเรียน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๒ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที(t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ใช้การวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๐๙	๓๒.๕
หญิง	๒๒๖	๖๗.๕
รวม	๓๓๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕ และเพศชาย จำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕

ตารางที่ ๔.๒ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับชั้น

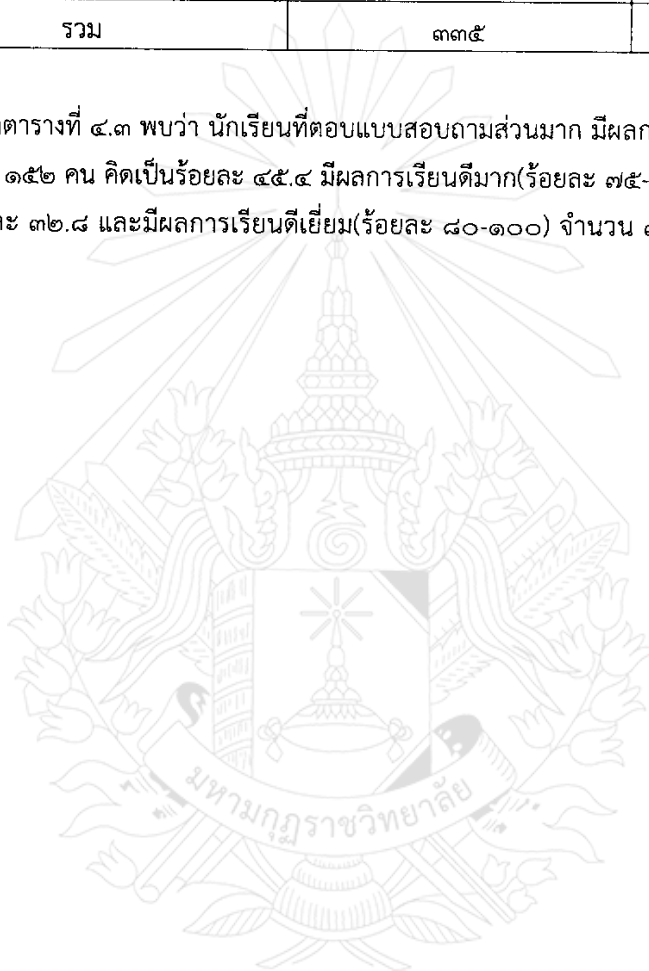
ระดับชั้น	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๖๗.๘
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๓๒.๒
รวม	๓๓๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมาก กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘ และกำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๐๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒

ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๑๕๒	๔๕.๔
ดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๑๑๐	๓๒.๘
ดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๗๓	๒๑.๘
รวม	๓๓๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีผลการเรียนดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔) จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔ มีผลการเรียนดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙) จำนวน ๑๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ และมีผลการเรียนดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐) จำนวน ๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘

ตอนที่ ๒ การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

วิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายด้าน

ที่	การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์	ระดับผล		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
๑.	ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	๓.๘๙	.๕๓	มาก
๒.	ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ	๔.๐๙	.๕๐	มาก
๓.	ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร	๔.๐๖	.๕๔	มาก
	รวม	๔.๐๑	.๕๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	ระดับผล		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
๑.	ที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวกและปลอดภัย	๔.๐๕	.๗๙	มาก
๒.	ห้องเรียนและอาคารเรียนมีความสะอาด การถ่ายเทอากาศดี มีแสงสว่างเพียงพอ	๓.๗๙	.๗๕	มาก
๓.	การจัดบริเวณโรงเรียนสะอาดร่มรื่นและสวยงาม	๓.๙๓	.๗๕	มาก
๔.	ถนนและทางเดินเท้าในบริเวณโรงเรียนมีความสะอาดปลอดภัย	๓.๙๙	.๘๐	มาก
๕.	วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ และอุปกรณ์ ในโรงเรียนมีความพอเพียงและใช้การได้ดี	๓.๘๐	.๘๐	มาก
๖.	มีอาคารเรียนและห้องเรียนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน	๓.๙๓	.๘๐	มาก
๗.	อาคารเรียนอาคารประกอบและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ตั้งอยู่ในทิศทางที่เหมาะสม	๓.๙๘	.๗๔	มาก
๘.	มีบริเวณให้นักเรียนและครูอาจารย์ได้พักผ่อนหย่อนใจยามว่าง	๓.๙๔	.๘๔	มาก
๙.	มีโรงอาหารที่สะอาดพอเพียงกับจำนวนบุคลากรและถูกสุขอนามัย	๓.๖๑	.๘๖	มาก
	รวม	๓.๘๙	.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “ที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวกและปลอดภัย” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๔ ที่ว่า “ถนนและทางเดินเท้าในบริเวณโรงเรียนมีความสะอาดปลอดภัย” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๙ ที่ว่า “มีโรงอาหารที่สะอาดพอเพียงกับจำนวนบุคลากรและถูกสุขอนามัย” ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ	ระดับผลการจัด		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
๑.	ครูผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน	๔.๑๙	.๗๔	มาก
๒.	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	๔.๐๓	.๗๐	มาก
๓.	นักเรียนเลือกกิจกรรมการเรียนได้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง	๔.๑๐	.๗๕	มาก
๔.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถที่เหมาะสมกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มที่	๔.๐๙	.๘๐	มาก
๕.	โรงเรียนมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีจำนวนหนังสือและสื่อเทคโนโลยีหลากหลายเพียงพอกับความต้องการของนักเรียนและครูอาจารย์	๔.๑๗	.๗๗	มาก
๖.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งดนตรี ศิลปะและกีฬา	๔.๐๗	.๗๓	มาก
๗.	โรงเรียนมีสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนพอเพียง	๔.๐๑	.๗๗	มาก
	รวม	๔.๐๙	.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “ครูผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๕ ที่ว่า “โรงเรียนมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีจำนวนหนังสือและสื่อเทคโนโลยีหลากหลายเพียงพอความต้องการของนักเรียนและครูอาจารย์” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๗ ที่ว่า “โรงเรียนมีสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนพอเพียง”ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร	ระดับผลการจัด		
		\bar{X}	S.D	แปลผล
๑.	มีการจัดโครงสร้างการบริหารและบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์	๔.๑๒	.๗๕	มาก
๒.	มีบรรยากาศแห่งการเอื้ออาทรและเป็นมิตรต่อกันทุกฝ่าย	๔.๐๐	.๗๗	มาก
๓.	โรงเรียนมีระบบข้อมูลสารสนเทศส่งเสริมการเรียนรู้ไว้เพื่อให้บริการที่ถูกต้องครบถ้วนและทันต่อการใช้งาน	๔.๐๔	.๘๐	มาก
๔.	โรงเรียนประสานชุมชนและหน่วยงานภายนอกมาช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน	๔.๐๑	.๖๙	มาก
๕.	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร/ครูและนักเรียนในโรงเรียน สม่ำเสมอ	๔.๑๔	.๗๖	มาก
๖.	ให้นักเรียนได้เสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน	๔.๐๘	.๗๕	มาก
	รวม	๔.๐๖	.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๕ ที่ว่า “โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร/ครูและนักเรียนในโรงเรียนสม่ำเสมอ” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “มีการจัดโครงสร้างการบริหารและบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๒ ที่ว่า “มีบรรยากาศแห่งการเอื้ออาทรและเป็นมิตรต่อกันทุกฝ่าย”ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๐๙	๔.๐๕	.๕๙	มาก
หญิง	๒๒๖	๓.๙๙	.๕๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๙ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๑๐๙	๔.๐๕	.๕๙	.๙๗	.๖๖
หญิง	๒๒๖	๓.๙๙	.๕๕		

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๐๙	๓.๙๔	.๕๖	มาก
หญิง	๒๒๖	๓.๘๖	.๕๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๑๐๙	๓.๙๔	.๕๖	๑.๑๘	.๙๖
หญิง	๒๒๖	๓.๘๖	.๕๑		

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๐๙	๔.๑๒	.๕๔	มาก
หญิง	๒๒๖	๔.๐๗	.๕๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๑๐๙	๔.๑๒	.๕๔	.๘๘	.๔๓
หญิง	๒๒๖	๔.๐๗	.๕๘		

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๑๐๙	๔.๐๘	.๕๗	มาก
หญิง	๒๒๖	๔.๐๕	.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ชาย	๑๐๙	๔.๐๘	.๕๗	.๕๒	.๕๙
หญิง	๒๒๖	๔.๐๕	.๕๒		

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๓.๙๙	.๔๘	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๐๕	.๔๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๓.๙๙	.๔๘	๑.๐๓	.๓๒
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๐๕	.๔๓		

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๓.๘๖	.๕๖	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๓.๙๓	.๔๕	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๓.๘๖	.๕๖	๑.๑๑	.๐๒*
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๓.๙๓	.๔๕		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๔.๐๘	.๕๑	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๑๐	.๔๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๔.๐๘	.๕๑	.๓๗	.๕๖
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๑๐	.๔๗		

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๔.๐๔	.๕๔	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๑๑	.๕๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๒๗	๔.๐๔	.๕๔	๑.๒๓	.๙๗
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๐๘	๔.๑๑	.๕๒		

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๑๕๒	๓.๙๖	.๔๗	มาก
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๑๑๐	๔.๐๐	.๔๖	มาก
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๗๓	๔.๑๔	.๔๔	มาก
รวม	๓๓๕	๔.๐๑	.๔๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๑๓	๒	.๘๕๖	๓.๙๗๘	.๐๒๐*
ภายในกลุ่ม	๗๑.๔๗๑	๓๓๒	.๒๑๕		
รวม	๗๓.๑๘๔	๓๓๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different) ดังตารางที่ ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม จำแนกตามผลการเรียน ด้วยวิธีการของ LS.D. (Least-Significant Different)

ผลการเรียน	\bar{X}	ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)
		๓.๙๖	๔.๐๐	๔.๑๔
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๓.๙๖		.๐๔	.๑๘*
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๔.๐๐			.๑๔*
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๔.๑๔			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผลการเรียนดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐) มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับผลการเรียนดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙) และดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๑๕๒	๓.๘๔	.๕๒	มาก
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๑๑๐	๓.๙๐	.๕๑	มาก
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๗๓	๓.๙๖	.๕๗	มาก
รวม	๓๓๕	๓.๘๙	.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.๗๑๙	๒	.๓๖๐	๑.๒๖๗	.๒๘๓
ภายในกลุ่ม	๙๔.๒๒๙	๓๓๒	.๒๘๔		
รวม	๙๔.๙๔๘	๓๓๔			

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๑๕๒	๔.๐๓	.๕๑	มาก
ดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๑๑๐	๔.๐๗	.๔๙	มาก
ดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๗๓	๔.๒๕	.๔๕	มาก
รวม	๓๓๕	๔.๐๙	.๕๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๔๕	๒	๑.๒๒๓	๔.๙๔๑	.๐๐๘*
ภายในกลุ่ม	๘๒.๑๖๓	๓๓๒	.๒๔๗		
รวม	๘๔.๖๐๘	๓๓๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LS.D. (Least-Significant Different) ดังตารางที่ ๔.๓๑

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ จำแนกตามผลการเรียน ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different)

ผลการเรียน	ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)
	\bar{X}	๔.๐๓	๔.๐๗
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๔.๐๓	.๐๔	.๒๑*
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๔.๐๗		.๑๘*
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๔.๒๕		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผลการเรียนดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐) มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับผลการเรียนดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙) และดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๑๕๒	๔.๐๐	.๕๓	มาก
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๑๑๐	๔.๐๔	.๕๕	มาก
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๗๓	๔.๒๒	.๕๑	มาก
รวม	๓๓๕	๔.๐๖	.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ตามความคิดเห็นของนักเรียน จำแนกตามผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	๒.๔๓๓	๒	๑.๒๑๗	๔.๒๓๖	.๐๑๕*
ภายในกลุ่ม	๔๕.๓๕๐	๓๓๒	.๑๓๖		
รวม	๔๗.๗๘๓	๓๓๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different) ดังตารางที่ ๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ระดับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร จำแนกตามผลการเรียน ด้วยวิธีการของ L.S.D. (Least-Significant Different)

ผลการเรียน	ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔)			
	\bar{X}	ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔)	ดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙)	ดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)
		๔.๐๐	๔.๐๗	๔.๒๒
ดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔)	๔.๐๐		.๐๗	.๒๑*
ดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙)	๔.๐๗			.๑๗*
ดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)	๔.๒๒			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผลการเรียนดีเยี่ยม (ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับผลการเรียนดีมาก (ร้อยละ ๗๕-๗๙) และดี (ร้อยละ ๗๐-๗๔) นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

**ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์**

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิเคราะห์ความถี่ (Frequency)

**ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของ
โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อม
ทางกายภาพ**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ควรจัดมุมนามหญ้าเพื่อให้พักผ่อน	๓๔
๒.	ควรปรับสภาพแวดล้อมภายนอก	๑๖
๓.	ควรอบรมตักเตือนให้ดูแลความสะอาด	๙

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรจัดมุมนามหญ้าเพื่อให้พักผ่อน ควรปรับสภาพแวดล้อมภายนอก และควรอบรมตักเตือนให้ดูแลความสะอาด

**ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของ
โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อม
ทางวิชาการ**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑	ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนกล้าแสดงออก	๒๐
๒	ควรหาตัวอย่างในการทำกิจกรรมกลุ่มและทำบ่อย ๆ	๑๕
๓	ควรจัดหน่วยการเรียนรู้นอกสถานที่ หรือจัดทัศนศึกษา	๖

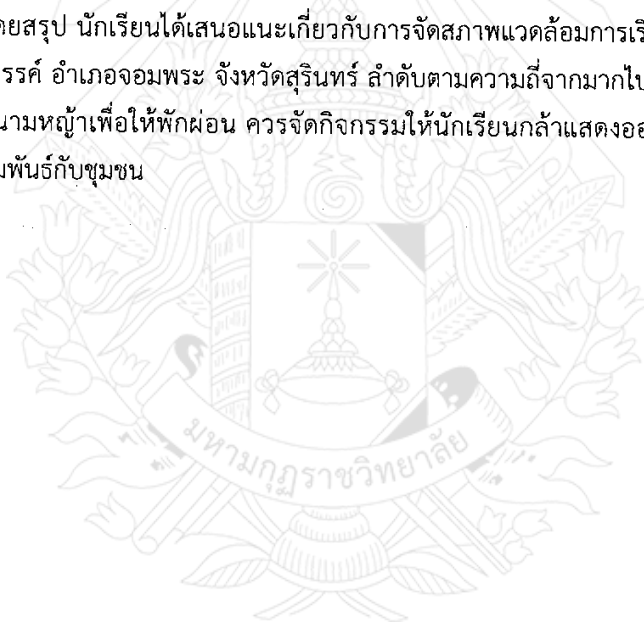
จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนกล้าแสดงออก ควรหาตัวอย่างในการทำกิจกรรมกลุ่มและทำบ่อย ๆ และควรจัดหน่วยการเรียนรู้นอกสถานที่ หรือจัดทัศนศึกษา

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
๑.	ควรจัดหาสื่อการเรียนให้เพียงพอ	๑๗
๒.	ควรเลือกครูที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๑๐
๓.	ควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	๘

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ ควรจัดหาสื่อการเรียนให้เพียงพอ ควรเลือกครูที่มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โดยสรุป นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ ควรจัดมุมสนามหญ้าเพื่อให้พักผ่อน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ของนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน ๒,๖๐๐ คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓๕ คน และการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามปลายปิด (Closed-end-Questions) มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น และผลการเรียน ตอนที่ ๒ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับผลการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหาร มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า ๕ ระดับ และตอนที่ ๓ เป็นคำถามแบบคำถามปลายเปิด (Open-ended question) สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ การทดสอบค่าที่ t-test และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LS.D. (Least-Significant Different) โดยใช้การ

วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมาก เป็นเพศหญิง จำนวน ๒๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๕ กำลังศึกษาอยู่มัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ จำนวน ๒๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๘ และมีผลการเรียนดี จำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๔

๕.๑.๒ ผลวิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตามลำดับ

ส่วนผลการวิจัยเป็นรายด้าน ปรากฏดังต่อไปนี้

๑) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “ที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวกและปลอดภัย” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๔ ที่ว่า “ถนนและทางเดินเท้าในบริเวณโรงเรียนมีความสะอาดปลอดภัย” และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๙ ที่ว่า “มีโรงอาหารที่สะอาดพอเพียงกับจำนวนบุคลากรและถูกสุขอนามัย”ตามลำดับ

๒) ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “ครูผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๕ ที่ว่า “โรงเรียนมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีจำนวนหนังสือและสื่อเทคโนโลยีหลากหลายเพียงพอับความต้องการของนักเรียนและครูอาจารย์” และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๗ ที่ว่า “โรงเรียนมีสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนพอเพียง”ตามลำดับ

๓) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อ ๕ ที่ว่า “โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร/ครูและนักเรียนในโรงเรียนสม่ำเสมอ” รองลงมาได้แก่ ข้อ ๑ ที่ว่า “มีการจัดโครงสร้างการบริหารและบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์” และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ ๒ ที่ว่า “มีบรรยากาศแห่งการเอื้ออาทรและเป็นมิตรต่อกันทุกฝ่าย” ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไม่แตกต่าง ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมทางด้านบริหารและวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยผลการเรียนดีเยี่ยม มีความคิดเห็นแตกต่างกันกับผลการเรียนดีมาก และดี นอกนั้นไม่พบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้ นักเรียนได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับ คือ ควรจัดมุมสนทนาเพื่อให้นักผ่อน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนกล้าแสดงออก และควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

๕.๒ อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ผลวิเคราะห์การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์โดยรวม

พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนเห็นว่าโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ ได้จัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดี ทำให้มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมากและโรงเรียนได้ตระหนักว่าสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโกวิท วรพิพัฒน์ ที่กล่าวว่า “บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนจะมีส่วนเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ โรงเรียนที่สะอาด รมรื่น เรียบง่าย สดชื่นสงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุ อาคารสถานที่ซึ่งได้รับการดูแลให้มีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพล ทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบเรียบร้อย และรักความร่มรื่นไปด้วย ถือว่าคุณธรรมต่างๆ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรจะเกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้เป็นอันมาก”

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญและอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

๑) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การเรียนรู้ของนักเรียนในปัจจุบันนี้ต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่ภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นสิ่งช่วยในการเรียนรู้ หรือสนับสนุนในการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยไม่จำเป็นเสมอไปที่ต้องใช้สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธเนศ ขำเกิด กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ เป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างจะมองเห็นเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ก้าวเข้าสู่รั้วโรงเรียนสามารถมองเห็นได้ ได้แก่บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบและอาคารอื่น ๆ ห้องเรียนและห้องประกอบอื่น ๆ

๒) ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่า นักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมที่ดีได้วิชาความรู้อย่างเต็มที่ที่ต้องอาศัยการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่เหมาะสมด้วยรวมทั้งนักเรียนสามารถค้นคว้าวิชาการต่าง ๆ ได้จากสิ่งแวดล้อมทางวิชาการเหล่านั้นด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองคุณ หงส์พันธ์ กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กนักเรียน คือพัฒนาการทางสติปัญญา สภาพแวดล้อมของโรงเรียนล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นทั้งสื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สิ่งแวดล้อมที่ดีย่อมมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กนักเรียน เพราะสภาพแวดล้อมที่ดี คือ สิ่งจูงใจให้เด็กนักเรียนอยากเรียน

๓) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้อภิปรายได้ว่าการที่นักเรียนจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมหรือไม่ก็

ขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของกรมสามัญศึกษา ได้กำหนดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่าสิ่งแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้มีการปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกันของบุคลากร บุคลากรในโรงเรียนยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ลักษณะการบริหารการจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่วิธีการกำหนดนโยบายทางการบริหาร

๕.๒.๒ การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้น และผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีผลทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่เหมือนกันด้วย ชัดแย้งกับงานวิจัยของ อุดมรัตน์ จรัสศรี ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่านักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่นักเรียนมีระดับชั้นเรียนที่ต่างกันทำให้การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ต่างกันไปด้วย แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ อุดมรัตน์ จรัสศรี ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นปีต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๓) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวม ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนที่ไม่เหมือนกันหรือต่างกันหา

ให้โรงเรียนต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้นักเรียนต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ศิริ จันทิวาสน์ ได้วิจัยเรื่อง การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่าการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ควรรักษาแนวทาง รูปแบบวิธีการการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีและตลอดไป

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ ดังนั้นเพื่อให้เด็กนักเรียนมีสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดไป โรงเรียนควรรักษาและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการให้ดีและคงอยู่เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังนั้นโรงเรียนควรรักษาแบบการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดไป

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบประเด็นสำคัญและนำมาเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

๑) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนควรรักษาและพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

๒) ด้านสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ควรรักษามาตรฐานการจัดสภาพแวดล้อมด้านนี้ให้ดีเพราะสิ่งแวดล้อมทางวิชาการถือว่ามีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก

๓) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ควรรักษาและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหารให้ดีและให้ได้มาตรฐานที่ดีต่อไปเพื่อประโยชน์ของนักเรียน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑) จากผลการวิจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน”

๒) จากข้อเสนอแนะความถี่น้อยที่สุด คือ ควรมีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนั้นควรมีการวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน”

บรรณานุกรม

๑. หนังสือทั่วไป

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การเรียนรู้ทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑.
- _____. การพัฒนาโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือการประกันความปลอดภัยของนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๒.
- _____. ปฏิรูปการเรียนรู้สำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๓.
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานสถานภาพสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, ๒๕๓๘.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๖.
- ณรงค์ กาญจนานนท์. “รายงานการพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยม ศึกษา”. กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนเทพศิรินทร์, ๒๕๔๖.
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่. การพัฒนาการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่ครู. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๓๕.
- ทองคุณ หงส์พันธ์. คู่มือการพัฒนาสถานศึกษาด้านอาคารสถานที่. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐.
- ทิพย์ประภา บุญบรรเจิด. สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๘.
- เทือน ทองแก้ว. การวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในห้องเรียนยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๓๘.
- ธงชัย ชิวปรีชา. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ธเนศ ชำเกิด. การจัดโรงเรียนเสมือนหนึ่งเป็นบ้าน. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓.
- _____. การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคการวางแผนเป็นทีม. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๓๓.
- บรรจง พงษ์ศาสตร์. คำปรารภของอธิบดีกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๓๖.

- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์จัดพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ปรีชา พัวนุกุลนนท์. รายงานการดำเนินงานพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเชียงใหม่
วิทยานิคม จังหวัดเชียงราย. เชียงราย : โรงเรียนเชียงใหม่พิทยาคม, ๒๕๔๐.
- ปรีชา วิทโคโต. สัมมนาการวิจัยและทฤษฎีทางเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียน
สโตร์, ๒๕๓๒.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อการขยายโอกาสทาง
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๓๕.
- พรรณี ชูชัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : วรุฒิการพิมพ์, ๒๕๒๒.
- มีชัย วรสายัณต์. มนุษย์และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้า, ๒๕๔๐.
- ยุทธ ไกรยวรรณ. พื้นฐานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สุริยาสาส์, ๒๕๔๕.
- รุ่ง แก้วแดง. ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๔๔.
- วิชัย เทียนน้อย และประชา อินทร์แก้ว. การพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- วิชาการ,กรม. คู่มือการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเรื่องอุทยานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์
พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๙.
- _____ . กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘.
- _____ . แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสถานศึกษา สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและค่านิยม.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.
- _____ . คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๓๔.
- _____ . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๒.
- ศิริพร หงส์พันธุ์. การจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน. สุรินทร์ : สถาบันราชภัฏ
สุรินทร์, ๒๕๔๐.
- สามัญศึกษา, กรม. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญ
ศึกษา, ๒๕๔๗.

๒. บทความในวารสาร

โกวิท วรพิพัฒน์. “มาสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนกันเถาะ”. มิตรครู. ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๓๓) : ๓๓-๓๕.

ธเนศ ขำเกิด. “การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน”. มิตรครู. ปีที่ ๓๒ ฉบับที่ ๘ (เมษายน ๒๕๓๓) : ๔-๖.

บุญเรือน หุ่นดี. การจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการเรียนการสอน. ประชาศึกษา. ๓๘(๗) : ๒๕๓๑ เมษายน : ๒๕-๒๗.

ยุธนา ปฐมวรชาติ. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : แนวคิดเชิงปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ. ๕(๕) : ๒๕๔๕, พฤษภาคม, : ๑๑-๑๘.

สมศักดิ์ สินธะเวชชัย. ยุทธศาสตร์การสอน. วารสารวิชาการ. ๒(๑) : ๒๕๔๒, มกราคม : ๔๙-๖๑.

๓. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

โกวิท มัชฌิมา. “การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒”. ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

โกศล บุญไชย. “การศึกษาการจัดกิจกรรมนรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนเลยพิทยาคม”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.

ชลอ ไกรทอง. “พรรณษะของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๖.

ณุตตรา แทนขำ. “การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาดีเด่นระดับประถมศึกษา ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘.

ดำรง อ่อนน่วม. “การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.

ตรี แสงศักดิ์. “ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

นิพนธ์ อักษรนำ. “การศึกษาความเห็น และสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมเขตการศึกษา ๓ กรมสามัญศึกษา”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๗.

- พงศ์ศิริ จันทิวาสัน. “การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๖.
- พูลศักดิ์ เผ่าภูรี. “การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัดอุบลราชธานี”. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๕๑.
- เพ็ญศรี จันทรอินทร์. “แนวทางการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหอพักในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๒.
- วิชัย วรรณพุด. “พรรณานะของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในโรงเรียนประจวบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต ๑ อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๔๘.
- วิลาวัลย์ บัวทุ่ง. “การประเมินประสิทธิผลการจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระบบการจัดสิ่งแวดล้อม (ISO ๑๔๐๐) ในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.
- ศศิวิมล เทศประสิทธิ์. “กระบวนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัยจังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๘.
- สมพงษ์ ฤทธิผลวง. “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ๔”. การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.
- สุจินตรา ผลิตะโกมล. “การจัดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.
- เสนห์ คำสมหมาย. “การศึกษาการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๙.
- อรุณี ราชพัฒน์. “การจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๗.

อุดมรัตน์ จรัสศรี. “ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
รามคำแหง”. รายงานการวิจัย. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๑.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

แบบสอบถาม
เรื่อง
การจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์
อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ ๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

สำหรับผู้วิจัย

๑. เพศ

[] ๑ ชาย

[] ๒ หญิง

[] ๑

๒. ระดับชั้น

[] ๑ มัธยมศึกษาตอนต้น

[] ๒ มัธยมศึกษาตอนปลาย

[] ๒

๓. ผลการเรียน

[] ๑ ดี(ร้อยละ ๗๐-๗๔)

[] ๒ ดีมาก(ร้อยละ ๗๕-๗๙)

[] ๓ ดีเยี่ยม(ร้อยละ ๘๐-๑๐๐)

[] ๓

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียน
จอมพระประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความคิดเห็นของนักเรียน

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ						
๑.	ที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวกและปลอดภัย เพียงใด					
๒.	ห้องเรียนและอาคารเรียนมีความสะอาด การถ่ายเทอากาศดี มีแสงสว่างเพียงพอ เพียงใด					
๓.	การจัดบริเวณโรงเรียนสะอาดร่มรื่นและสวยงาม เพียงใด					
๔.	ถนนและทางเดินเท้าในบริเวณโรงเรียนมีความสะอาดปลอดภัย เพียงใด					
๕.	วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ และอุปกรณ์ ในโรงเรียนมีความพอเพียงและใช้การได้ดี เพียงใด					
๖.	มีอาคารเรียนและห้องเรียนพอเพียงกับจำนวนนักเรียน เพียงใด					
๗.	อาคารเรียนอาคารประกอบและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ตั้งอยู่ในทิศทางที่เหมาะสม เพียงใด					
๘.	มีบริเวณให้นักเรียนและครูอาจารย์ได้พักผ่อนหย่อนใจยามว่าง เพียงใด					
๙.	มีโรงอาหารที่สะอาดพอเพียงกับจำนวนบุคลากรและถูกสุขอนามัย เพียงใด					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ						
๑.	ครูผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน เพียงใด					
๒.	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพียงใด					

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๓.	นักเรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความสามารถและความต้องการของตนเอง เพียงใด					
๔.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถที่เหมาะสมกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนอย่างเต็มที่ เพียงใด					
๕.	โรงเรียนมีห้องสมุดที่ได้มาตรฐาน มีจำนวนหนังสือและสื่อเทคโนโลยีหลากหลายเพียงพอ กับความต้องการของนักเรียนและครูอาจารย์ เพียงใด					
๖.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งดนตรี ศิลปะและกีฬา เพียงใด					
๗.	โรงเรียนมีสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและอุปกรณ์การเรียนการสอนพอเพียง เพียงใด					
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหาร						
๑.	มีการจัดโครงสร้างการบริหารและบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เพียงใด					
๒.	มีบรรยากาศแห่งการเอื้ออาทรและเป็นมิตรต่อกันทุกฝ่าย เพียงใด					
๓.	โรงเรียนมีระบบข้อมูลสารสนเทศส่งเสริมการเรียนรู้ไว้เพื่อการบริการที่ถูกต้องครบถ้วนและทันต่อการใช้งาน เพียงใด					
๔.	โรงเรียนประสานชุมชนและหน่วยงานภายนอกมาช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน เพียงใด					

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๕.	โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร/ครูและนักเรียนในโรงเรียนสม่ำเสมอ เพียงใด					
๖.	ให้นักเรียนได้เสนอแนะในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน เพียงใด					

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์

นักเรียนมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนรู้
ของนักเรียนโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ อย่างไร

๑. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

.....
.....
.....
.....

๒. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

.....
.....
.....
.....

๓. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

.....
.....
.....
.....

ขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม
พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล พระมหาประเสริฐ ปารคุโณ (สมานมิตร)
วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๐๖
สถานที่เกิด บ้านกอก ตำบลลุ่มมะวี อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
ภูมิลำเนาเดิม ๑๑ หมู่ที่ ๒ บ้านกอก ตำบลลุ่มมะวี อำเภอจอมพระ
จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๘๐
สถานที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๔ หมู่ที่ ๑๒ วัดโพธิ์ศรีวิเวก ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ
จังหวัดสุรินทร์ ๓๒๑๘๐ โทร.๐๘๒-๗๕๕๕-๓๗๗

ตำแหน่งและประวัติการทำงาน
ปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรีวิเวก
ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์
ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ประวัติการศึกษา
พ.ศ.๒๕๓๘ นักธรรมชั้นเอก สำนักศาสนศึกษาวัดธรรมนิมิตต์
ตำบลบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
พ.ศ.๒๕๔๓ เปรียญธรรม ๓ ประโยค สำนักศาสนศึกษาวัดมหาธาตุ
(พระอารามหลวง) ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
พ.ศ.๒๕๔๖ ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต พท.บ.(เกียรตินิยมอันดับ ๒)
คณะครุศาสตร์ สาขาสังคมศึกษา
มหาวิทาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

สงวนลิขสิทธิ์เป็นสมบัติของห้องสมุด มจร.

ผู้ใดพบอยู่ในที่อื่นไม่สมควร

โปรดมีเวาส่งที่แผนกห้องสมุดด้วย ขอบคุณ